

OUTDOOR EDUCATION 4 ALL

TOOLBOX

Trusa de instrumente

**EDUCAȚIA ÎN AER LIBER PENTRU PREȘCOLARII
CU DEFICIENȚE LOCOMOTORII**

Ateliere de lucru

**Co-Funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.
Project Number: 2023-1-IT02-KA220-SCH-000165552

INTRODUCERE

Scopul Pachetului de Lucru 4 (WP4) din cadrul proiectului OUTDOOR4MI este de a dezvolta „Setul de instrumente OUTDOOR4MI pentru educatori din învățământul preșcolar”, o resursă practică și incluzivă menită să sprijine desfășurarea atelierelor de educație în aer liber (Outdoor Education – OE), atât în spații interioare, cât și exterioare. Acest set de instrumente este conceput special pentru cadrele didactice care activează în domeniul educației timpurii și care lucrează cu copii cu vârste între 3 și 5 ani, având un accent deosebit pe includerea copiilor cu deficiențe de mobilitate (MI). WP4 are un rol esențial în îmbunătățirea metodelor și strategiilor de predare ale educatorilor, asigurând integrarea educației în aer liber într-o manieră care sprijină incluziunea, în concordanță cu principiul „Nu lăsăm pe nimeni în urmă” (LNOB), promovat de Obiectivele de Dezvoltare Durabilă pentru 2030 (SDG). Setul de instrumente va oferi ghiduri pas cu pas pentru o varietate de activități, precum: explorarea naturii, dezvoltarea abilităților motorii, sesiuni de lectură, ateliere de lucru în lemn – toate menite să stimuleze creativitatea, colaborarea și învățarea prin experiență în medii naturale.

Dezvoltarea acestui set de instrumente este în strânsă concordanță cu obiectivele generale ale proiectului OUTDOOR4MI, care urmăresc creșterea utilizării activităților de educație ecologică, dezvoltarea unor strategii educaționale incluzive și consolidarea competențelor profesionale ale educatorilor. Prin crearea unei resurse detaliate care promovează atât conștientizarea ecologică, cât și incluziunea, Pachetul de Lucru 4 (WP4) contribuie în mod direct la atingerea obiectivelor mai largi ale priorităților programului Erasmus+, în special cele legate de educația ecologică de calitate și incluziunea socială. Totodată, acest pachet de lucru pune un accent deosebit pe implicarea membrilor familiei și a tutorilor, care vor avea un rol activ în organizarea atelierelor de educație în aer liber. Prin participarea acestora, WP4 își propune să sensibilizeze familiile și actorii relevanți cu privire la rolul esențial pe care îl au activitățile educative în aer liber în sprijinirea dezvoltării armonioase și integrării copiilor.

Obiectivele specifice ale Pachetului de lucru 4 (WP4) includ dezvoltarea setului de instrumente OUTDOOR4MI, testarea și transferul acestuia în țările partenere, precum și

organizarea de evenimente naționale de promovare, menite să maximizeze impactul și vizibilitatea proiectului.

Setul de instrumente va pune la dispoziția cadrelor didactice o varietate de activități imersive și incluzive care favorizează conexiunea copiilor cu natura, integrând totodată instrumente digitale și metodologii interdisciplinare adaptate nevoilor de dezvoltare ale copiilor de vârstă mică, inclusiv ale celor cu deficiențe de mobilitate (IM).

Pachetul de lucru se va încheia cu promovarea rezultatelor obținute prin realizarea unor materiale video documentare produse de cadrele didactice implicate, dar și prin organizarea unor evenimente de multiplicare în întreaga Uniune Europeană, pentru a asigura o adoptare largă a rezultatelor proiectului, atât la nivel național, cât și internațional. Rezultatele tangibile și intangibile ale WP4, precum dezvoltarea setului de instrumente și activitățile de conștientizare desfășurate prin atelierele de educație ecologică, au ca scop generarea unor beneficii pe termen lung pentru cadrele didactice, copii și familiile acestora. Prin încurajarea unui comportament responsabil față de mediu și prin crearea unor medii educaționale incluzive, acest pachet de lucru (WP4) contribuie la atingerea obiectivelor sociale mai ample privind reducerea inegalităților în educație și promovarea unei educații durabile, accesibile și incluzive.

1. Obiectivele și contextul atelierului de lucru

În cadrul acestui atelier, educatorii amenajează în curtea școlii zone de interes accesibile, în care copiii pot explora solul prin activități practice, ghidate de curiozitatea și motivația lor interioară. Prin promovarea unei interacțiuni directe și deschise cu mediul natural, cadrele didactice contribuie la consolidarea legăturii copiilor cu natura, ajutându-i să înțeleagă interdependența dintre oameni și ecosisteme. Totodată, copiii sunt încurajați să se implice în mod activ în conceptele STEAM, explorând caracteristicile solului într-un mod ludic și educativ.

Solul este un mediu versatil de joacă pentru copii, oferindu-le ocazia să sape, să adune sau să modeleze – mai ales atunci când este combinat cu apă pentru a forma noroi. Această experiență bogată în stimuli senzoriali îi familiarizează pe copii cu concepte științifice și matematice de bază, precum volumul, greutatea și relația cauză-efect. Pe măsură ce experimentează transformările solului, copiii sunt implicați în

rezolvarea de probleme și colaborează în mod firesc în cadrul unor activități comune.

Descoperirea organismelor din sol, cum ar fi rămele și insectele, adaugă un plus de fascinație, oferindu-le copiilor ocazia de a observa ecosisteme vii direct, cu propriii ochi. Acest tip de explorare stimulează dezvoltarea unui sentiment de grijă și responsabilitate față de mediu și încurajează empatia față de natură, pe măsură ce copiii învață despre ciclurile de viață și habitatul diferitelor viețuitoare.

Maleabilitatea noroiului stimulează creativitatea, oferindu-le copiilor ocazia să se exprime liber prin desen, modelare sau construcție, dezvoltând totodată abilitățile motorii fine. Prin explorarea diferitelor texturi și componente ale solului, copiii învață să distingă și să sorteze materiale precum argila, nisipul sau materia organică, un exercițiu care încurajează gândirea critică și formează o bază solidă pentru viitoare activități de cercetare științifică.

Prin joacă și explorare, sub îndrumarea educatorilor, copiii încep să perceapă solul nu doar ca pe o resursă de explorat, ci ca pe un element viu, esențial pentru viața pe planetă. Vor înțelege că acesta susține creșterea plantelor, hrănește animalele și contribuie la echilibrul natural. Într-un context în care sănătatea solului este afectată de activități umane precum agricultura intensivă sau extinderea orașelor, devine tot mai important ca cei mici să conștientizeze rolul vital al acestuia în viața noastră de zi cu zi.

În esență, acest atelier valorifică solul ca resursă naturală vie și versatilă, care sprijină dezvoltarea fizică, cognitivă și socială a copiilor, cultivându-le grija față de mediu. Activitățile se desfășoară atât în aer liber, în curtea grădiniței, cât și în interiorul sălii de clasă. Spațiul exterior ar trebui organizat în zone de interes accesibile, care să le permită copiilor să formeze grupuri mici, dinamice, în funcție de preferințele lor. Aceste zone pot include un spațiu de săpat, un colț pentru exprimare creativă, o zonă cu mașinuțe și o bucătărie de noroi. De asemenea, un spațiu pentru întâlniri de tip cerc va facilita momentele de grup și tranzițiile line între activitățile din interior și cele din exterior, iar o zonă liniștită va oferi copiilor un loc de retragere, în cazul în care se simt obosiți.

2. Obiectivele atelierului

- **Stimularea curiozității:** Încurajați copiii să exploreze solul și proprietățile acestuia prin activități practice care le trezesc interesul firesc față de mediul înconjurător.
- **Promovarea învățării active:** Oferiți-le copiilor ocazia să se implice în experiențe variate de joacă cu solul – cum ar fi săpatul, modelarea sau amestecarea – pentru a interacționa într-un mod semnificativ cu elementele naturale.
- **Familiarizarea cu conceptele STEAM:** Introduceți concepte de bază din domeniile științei, tehnologiei, ingineriei, artei și matematicii prin activități practice de explorare a solului.
- **Dezvoltarea conștiinței ecologice:** Ajutați copiii să înțeleagă rolul esențial al solului în susținerea vieții – de la creșterea plantelor la hrănirea animalelor – și să conștientizeze cât de vulnerabil este acesta în fața activităților umane.

3. Resurse și materiale necesare

- **Zonă pentru săpat**

- **Materiale pentru amenajare peisagistică:** pământ, nisip și pietriș; elemente naturale; rezerve de apă (vase de udat și furtunuri), marcaje din lemn pentru delimitarea zonei.
- **Pregătirea locului:** prelată sau copertină pentru a proteja copii de soare sau ploaie.
 - La nivelul solului: asigurarea accesului pentru scaune cu rotile
 - La nivel supraînălțat: pat supraînălțat cu înălțimea și lățimea corespunzătoare pentru utilizatorii de scaune cu rotile.
- **Materiale:** benzi de măsurare și recipiente variate pentru a măsura și compara volume, lupe pentru observarea detaliată a elementelor din sol și recipiente de sortare pentru organizarea și clasificarea descoperirilor copiilor.
- **Unelte:** lopeți și săpăligi cu mâner lung (pentru a ajunge mai ușor dintr-un scaun cu rotile), greble, lopeți de mână, roabă.

- **Zonă pentru exprimare creativă și pentru construcții**

- **Pregătirea locului:** mese accesibile pentru copii, bușteni sau bănci; zonă de depozitare pentru materiale, prelată sau copertină pentru a proteja de ploaie sau soare.
- **Materiale:** noroi și lut, fragmente din materiale naturale și refolosibile,
- **Unelte:** instrumente de modelare a lutului (spatule și instrumente de netezire, role și instrumente de tăiere, ștampile pentru texturi)
- **Imagini:** imagini sau obiecte care să stimuleze creativitatea.

- **Zona mașinilor de jucărie:**

- **Materiale peisagistice:** pământ, nisip și pietriș; elemente naturale; alimentare cu apă (vase de udat și furtunuri), marcaje din lemn pentru delimitarea zonei.
- **Pregătire locului:** prelată sau copertină pentru a proteja copii de soare sau ploaie.
 - La nivelul solului: asigurarea accesului pentru scaune cu rotile
 - La nivel supraînălțat: pat supraînălțat cu înălțimea și lățimea corespunzătoare pentru utilizatorii de scaune cu rotile.
- **Materiale:** o varietate de vehicule de jucărie, rampe portabile cu diferite înclinații, obiecte naturale deteriorate, dar refolosibile.

- **Unelte:** lopeți mici, greble și mistrii de mână pentru săpat și modelat solul; stropitori sau sticle cu pulverizator pentru a crea noroi sau sol umed.
- **Zona de bucătărie cu noroi:**
 - **Materiale peisagistice:** sol, nisip, pietriș și sursă de apă (stropitori și furtunuri).
 - **Pregătirea locului:** mese accesibile pentru copii, prelată sau copertină pentru a proteja de ploaie sau soare.
 - **Materiale:** bucăți de materiale naturale reutilizabile.
 - **Unelte:** Linguri, polonice, spatule și bețișoare; lopeți și linguri; căni și recipiente de măsurat; sită sau filtru; găleți și boluri; farfurii și tăvi.
- **Zona cercul timpului:**
 - **Site preparation****Pregătirea locului:** bușteni sau bănci, copertină pentru protecția solară sau împotriva ploii
- **Zona de liniște:**
 - **Materiale peisagistice:** O zonă laterală a curții grădiniței
 - **Pregătirea locului:** intrare accesibilă, prelată sau copertină pentru a proteja copiii de ploaie sau soare, bambus sau alte feluri de bare pentru reducerea stimulilor vizuali.
 - **Materiale:** covorașe impermeabile, jucării senzoriale, cărți ilustrate, cum ar fi cărți cu imagini și cărți informative legate de tema solului (deoarece pe acestea copiii le pot consulta independent), căști care diminuează zgomotul.
- **Alte materiale:** Hartă a terenului grădiniței, cu simboluri pentru identificarea diferitelor zone de interes, pentru a oferi informații vizuale privind mediul și modul de navigare în acesta. Agenda atelierului realizată cu ajutorul tehnologiei de comunicare augmentativă și alternativă (AAC)

4. Mărimea grupului

Întreaga clasă, de până la 30 de copii, poate participa simultan la activitate. În funcție de spațiul disponibil, aceștia se vor organiza firesc în grupuri mai mici, dinamice, ghidate de interesele lor de joacă. În cazul unui spațiu restrâns, se poate limita numărul de copii per centru de activitate, pentru a evita aglomerația și a menține un mediu confortabil.

5. Durata

- **(10 minute)** Ora cercului în aer liber
- **(10 minute)** Un tur ghidat al zonelor pentru activități
- **(60 minute)** Organizarea unor jocuri spontane în diversele zone pentru activități
- **(20 minute)** Ora cercului în aer liber
- **(20 minute)** Ora lecturii (în interior)

6. Instrucțiuni pas cu pas pentru punerea în aplicare a activităților bazate pe o abordare interdisciplinară

(10 minute) Ora cercului în aer liber: Începeți activitatea cu o primire călduroasă în zona „cercul timpului”, folosind un ritual care să faciliteze tranziția ușoară din sala de clasă către spațiul exterior. Prezentați pe scurt obiectivele atelierului, subliniind faptul că accentul va fi pus pe jocul cu solul și explorarea acestuia.

Pentru a stimula interesul copiilor, folosiți diferite tipuri de stimulare senzorială. Folosiți o hartă vizuală a curții sau terenului grădiniței, marcată cu simboluri care indică diferite zone de interes — aceasta va rămâne la îndemână pe tot parcursul atelierului, pentru orientare și siguranță.

De asemenea, luați în considerare utilizarea unei agende vizuale, eventual cu sprijinul unor instrumente de tip AAC (comunicare augmentativă și alternativă), care să arate clar etapele activității și să le facă accesibile tuturor copiilor, inclusiv celor cu nevoi speciale.

(10 minute) Tur ghidat: Conduceți copiii într-un scurt tur al spațiului de activități în aer liber, pentru a-i familiariza cu diferitele zone pe care le vor putea explora ulterior, în funcție de propriile interese. Pe parcursul prezentării, introduceți în mod firesc concepte simple din sfera STEAM. De exemplu, în zona de săpat, puteți întreba: „Oare ce credeți că am putea descoperi sub pământ?”. În zona de creație, stimulați-i cu întrebări precum: „Cum am putea folosi materiale din natură pentru a construi sau a inventa ceva nou?”. Această abordare are rolul de a le stârni curiozitatea și dorința de a explora activ, cu bucurie și imaginație.

(60 minute) Jocuri spontane: Încurajați copiii să exploreze liber materialele și activitățile puse la dispoziție, în funcție de preferințele și ritmul fiecăruia. Unii vor alege să rămână într-o singură zonă, în timp ce alții vor simți nevoia să se miște și să descopere mai multe locuri.

În timpul jocului, oferiți-le spațiu și timp pentru a observa și a documenta ceea ce fac. Intervenți la momentul potrivit, punând întrebări deschise care să le stimuleze curiozitatea și gândirea critică. Aveți încredere în dorința lor naturală de a învăța — uneori, un pas înapoi din partea adultului le permite să descopere mai mult pe cont propriu.

Este important să puneți accentul pe procesul de explorare și descoperire, nu pe atingerea unor obiective prestabilite. Observați cu atenție comportamentele și reacțiile lor — acestea vă vor oferi indicii valoroase despre interesele fiecărui copil.

Pentru o tranziție lină, anunțați din timp încheierea timpului de joacă liberă. După activitate, reflectați asupra notițelor luate și gândiți-vă cum poate fi îmbunătățit spațiul exterior. Implicarea copiilor în ajustarea acestui spațiu poate deveni o activitate valoroasă în sine — le consolidează legătura cu mediul și le întărește sentimentul de apartenență și implicare într-o experiență educativă personalizată.

(20 minute) Cercul timpului: Adunați copiii în zona de cerc în aer liber pentru un scurt moment de reflecție. Invitați-i să povestească ce au descoperit, ce le-a plăcut sau ce i-a surprins în timpul jocului. Îi puteți întreba, de exemplu: „Cum ați folosit pământul în joc?” sau „Ați găsit ceva interesant?”

Răspunsurile lor pot duce la idei frumoase pentru activități viitoare — poate chiar la modificarea spațiului de joacă. Puteți sugera și să aleagă un obiect pe care ar dori să-l aducă în clasă. Aceste obiecte naturale pot face trecerea spre interior mai ușoară și creează o continuitate între joaca afară și activitățile dinăuntru.

(20 de minute)

Odată ajunși în interior, încurajați copiii să-și pună „comorile” într-un colț special. Apoi, după ce se liniștesc, citiți-le o carte ilustrată – ideal una care se leagă de natură sau de ce au experimentat afară. Va fi un mod plăcut de a încheia activitatea și de a prelungi magia jocului în aer liber.

7. Incluziune: cum să personalizați activitățile pentru toți copiii, inclusiv pentru cei cu dificultăți locomotorii și ale unui anumit grup de vârstă

Pentru ca atelierul să fie accesibil și incluziv pentru copiii cu întârzieri în dezvoltarea motorie (IM) sau alte dizabilități, vă propunem câteva sugestii inspirate din principiile designului universal prezentate în modulul de formare pentru cadre didactice:

- **Îmbunătățirea accesibilității fizice**

Asigurați-vă că toate zonele de interes din curtea grădiniței sunt ușor accesibile pentru toți copiii, inclusiv pentru cei cu întârzieri în dezvoltarea motorie. Activitățile care, de regulă, se desfășoară la nivelul solului – cum ar fi săpatul sau joaca cu mașinuțe – ar trebui adaptate pentru a putea fi realizate și la înălțime. De exemplu, paturile de grădărit supraînălțate trebuie construite la o înălțime și lățime potrivite, astfel încât să fie accesibile și confortabile pentru copiii care folosesc scaune cu roțile. În zonele unde copiii creează sau se joacă cu apă și noroi (cum ar fi bucătăria cu noroi sau zona de construcție), este util să existe mese sau suprafețe de lucru la diferite înălțimi — atât pentru copiii care stau în picioare, cât și pentru cei aflați în scaun cu roțile. Această diversitate de opțiuni contribuie la crearea unui mediu incluziv, în care fiecare copil se poate implica în activitate în mod confortabil și egal.

- **Zone sigure din punct de vedere senzorial**

Amenajați o zonă liniștită în aer liber, unde copiii se pot retrage atunci când se simt copleșiți de stimuli. Acest spațiu ar trebui să fie calm și primitiv, oferind un

mediu în care se pot liniști și își pot recăpăta echilibrul emoțional, înainte de a reveni, în ritmul propriu, la activitățile de grup. Scopul este prevenirea supraîncărcării senzoriale și susținerea autoreglării într-un mod blând și accesibil.

- **Adaptarea uneltelor și materialelor:** Pentru a fi ușor de folosit de către toți copiii, indiferent de abilitățile lor fizice, este recomandat ca uneltele să aibă mânere lungi, să fie fabricate din materiale ușoare și să aibă un design ergonomic.
- **Materiale didactice multisenzoriale:** Creează materiale didactice care să stimuleze mai multe simțuri, pentru a răspunde diferitelor stiluri de învățare ale copiilor. De exemplu, combină informațiile auditive cu suporturi vizuale, precum o hartă ilustrativă a zonelor de interes din curtea grădiniței sau o agendă vizuală realizată cu ajutorul [comunicării augmentative și alternative](#) (AAC)¹. Astfel de materiale îi sprijină pe copiii cu nevoi diverse de comunicare și limbaj, consolidând mesajele auditive prin reprezentări vizuale și simbolice.
- **Sprijinirea tranzițiilor:** Ajutați copiii să facă mai ușor trecerea de la o activitate la alta, anunțând din timp schimbările care urmează. Folosiți agende vizuale, ritualuri sau alte mijloace de susținere care să faciliteze adaptarea la noile sarcini sau contexte, reducând anxietatea și încurajând un ritm natural și liniștit al desfășurării activităților.

¹ Pentru informații despre AAC vă sugerăm să consultați pagina web: International Society for Augmentative and Alternative Communication.

8. Posibili factori de risc

Ar trebui luați în considerare următoarele riscuri posibile:

- **Riscuri de mediu:** Solul denivelat poate crește riscul de cădere, așa că este important să fie evitate zonele instabile și să nu fie lăsate la vedere obiecte periculoase. Supravegheați adâncimea gropilor săpate și verificați cu atenție dacă există cuie, șuruburi ieșite în afară sau orice semn de deteriorare structurală care ar putea reprezenta un pericol.
- **Factori de distragere a atenției:** Zgomotul sau mișcarea provenite din activități din apropiere pot îngreuna concentrarea copiilor în timpul întâlnirilor de grup (cercul timpului)
- **Stimulare excesivă:** Unii copii se pot simți copleșiți de multitudinea de stimuli vizuali și auditivi din mediul exterior.
- **Pericolele asociate explorării orale:** Copiii care explorează cu gura pot mânca pământ sau noroi.
- **Leziuni fizice:** Riscurile includ tăieturi, zgârieturi sau vânătăi provocate de obiecte ascuțite sau de căzături.
- **Riscuri emoționale:** Atunci când copiii colaborează pentru a crea ceva împreună, ei se expun la riscuri emoționale, fiind nevoiți să gestioneze negocieri, eventuale neînțelegeri, dar și să facă față atât reușitelor, cât și eșecurilor.
- **Dificultăți legate de tranziție:** Schimbarea mediului, de la exterior la interior, sau trecerea de la o activitate la alta pot genera stres și pot declanșa comportamente dificile la unii copii.

Pentru a adopta o abordare echilibrată în gestionarea riscurilor, educatorii ar trebui să analizeze atât beneficiile potențiale, cât și riscurile și pericolele implicate. În Secțiunea 1 am evidențiat avantajele, iar în continuare vom explora acțiunile concrete pe care cadrele didactice din educația timpurie ar trebui să le întreprindă.

- **Riscuri de mediu:** Încurajați copiii să fie atenți la denivelările terenului și la alte posibile obstacole. Delimitați clar zonele în care este permisă săparea și inspectați regulat structurile și echipamentele pentru a identifica eventuale deteriorări. Asigurați-vă că trusa de prim ajutor este accesibilă în orice moment.
- **Distrageri:** Pentru a menține atenția copiilor, introduceți ritualuri atractive, organizați activitățile de grup într-un spațiu liniștit și folosiți diverse modalități de prezentare a informației (vizual, auditiv, tactil), adaptate nevoilor copiilor.

- **Suprastimulare:** Amenajați un colț liniștit unde copiii să se poată retrage în caz de nevoie și puneți la dispoziție instrumente senzoriale care să îi ajute să se autoregleze și să își recapete echilibrul emoțional.
- **Riscuri legate de explorarea orală:** Evaluați calitatea solului și identificați posibile surse de contaminare. Comunicați deschis cu părinții despre tendința unora dintre copii de a explora obiecte cu gura și despre măsurile adoptate pentru a gestiona acest comportament în siguranță.
- **Leziuni fizice:** Asigurați suficient spațiu pentru ca fiecare copil să poată utiliza uneltele fără risc de accidentare. Demonstrați clar modul corect de folosire a uneltelor și verificați ca trusa de prim ajutor să fie mereu la îndemână.
- **Riscuri emoționale:** Cultivați un mediu în care copiii se simt în siguranță să-și exprime emoțiile. Sprijiniți procesele de coreglare emoțională și interveniți cu îndrumare empatică în momentele de conflict sau negociere.
- **Tranziții dificile:** Stabiliți rutine clare, folosiți agende vizuale și pregătiți din timp copiii pentru schimbările de activitate sau de mediu, contribuind astfel la reducerea stresului și a confuziei.

9. Întrebări de reflecție pentru debriefing

Pentru a-i încuraja pe copii să reflecteze asupra experiențelor, descoperirilor și trăirilor lor, puneți-le următoarele întrebări în timpul celui de-al doilea cerc în aer liber:

- Cum ai folosit pământul în joaca de astăzi?
- Ce ți-a plăcut cel mai mult din tot ce ai făcut cu pământul?
- Ai descoperit ceva nou sau interesant în timp ce te jucai?
- Ai găsit sau ai făcut ceva special cu pământul, pe care ți-ar plăcea să-l aduci și înăuntru, în sala de clasă?

10. Sfaturi și sugestii privind modalități de implicare a familiilor

Educatorii pot colabora activ cu părinții și alte rude, implicându-i atât în pregătirea, cât și în desfășurarea atelierului.

- **Organizarea unui atelier despre beneficiile jocului în aer liber cu solul:** Înainte de atelier, educatorii le pot propune părinților o întâlnire în care să vorbească despre beneficiile educației în aer liber. În cadrul acestei întâlniri, le pot prezenta zece fotografii cu copii care se joacă cu solul, inclusiv una în care apare un copil

cu nevoi speciale. Părinții vor fi rugați să aleagă fotografia care le atrage cel mai mult atenția.

Li se va sugera să observe ce simt când privesc fiecare imagine și să evite alegerea uneia care le trezește o emoție foarte puternică, pentru a nu se simți copleșiți. Apoi, fiecare părinte poate spune ce imagine a ales și ce anume l-a atras la ea. La rândul lor, educatorii pot împărtăși propria alegere și motivele din spatele acesteia. Această activitate îi ajută pe părinți să conștientizeze

valoarea jocului în aer liber și creează un sentiment de apropiere și colaborare. După ce părinții își spun părerea, educatorii pot arăta cum aceste gânduri se leagă de scopurile atelierului și cum ideile părinților pot sprijini educația în aer liber. Este important ca părinții să se simtă ascultați și înțeleși, chiar și atunci când exprimă îngrijorări sau temeri. După ce aceste emoții sunt recunoscute, educatorii pot explica ce măsuri vor fi luate pentru siguranța copiilor și pot oferi

o imagine clară a beneficiilor și riscurilor. În acest fel, părinții vor înțelege mai bine atelierul și vor avea încredere în desfășurarea lui.

- **Conceperea unor activități de colaborare:** Pentru pregătirea atelierului, educatorii le pot propune părinților să se implice în amenajarea spațiului de învățare. Aceasta poate însemna strângerea de materiale naturale și alte obiecte care pot fi folosite în joc, organizarea spațiului sau amenajarea unor zone de interes – de exemplu, să ajute la construirea unor paturi înălțate pentru săpături sau a unor trasee pentru mașinuțe. De asemenea, părinții pot dona cărți ilustrate care să fie folosite la grădiniță

Organizarea unui eveniment de monitorizare: După atelier, educatorii îi pot încuraja pe părinți să participe la activități ulterioare desfășurate în aer liber, alături de copiii lor. De exemplu, se pot organiza zilele familiei la grădiniță, în care părinții și copiii se joacă împreună cu pământ, folosind spațiile exterioare amenajate cu diferite zone de interes.

- **Schimb de idei și resurse:** Educatorii pot împărtăși cu părinții idei simple despre cum pot continua acasă explorarea naturii. Pot oferi sugestii de activități cu materiale naturale, recomandări de cărți sau locuri frumoase de vizitat în aer liber. Prin aceste resurse, părinții sunt sprijiniți să întărească legătura copiilor cu natura și să aducă educația în aer liber și în viața de zi cu zi.

Când părinții sunt implicați, educatorii pot forma o colaborare reală care sprijină educația în aer liber și le arată adulților cât de importantă este legătura directă cu natura în procesul de învățare al copiilor.

TRASEUL MOTOR

1. Obiectivele și contextul atelierului

“Traseul motor” se referă la un traseu sau un ansamblu de activități dedicat abilităților motorii, un spațiu special amenajat în care copiii pot exersa mișcări și își pot dezvolta abilități motorii specifice. În acest tip de spațiu, mai multe stații sau zone de activitate

sunt organizate pentru a exersa diferite abilități precum echilibrul, coordonarea și forța, într-un mod structurat și atractiv.

Obiectivul acestui atelier este de a oferi cadrelor didactice resurse pentru activități educative incluzive, care să le ajute să proiecteze activități și spații accesibile inclusiv copiilor cu mobilitate redusă, astfel încât aceștia să exerseze mișcări și să-și dezvolte abilitățile motorii.

Pentru a planifica eficient, este important să adaptăm activitățile în funcție de un set de recomandări de bază, valabile pentru toate

activitățile propuse în cadrul acestui atelier. Spațiul destinat desfășurării activităților psihomotorii pentru copiii cu vârste între 3 și 5 ani, inclusiv pentru cei cu mobilitate redusă, trebuie să fie accesibil, sigur și stimulat. În continuare, sunt prezentate cinci aspecte esențiale pentru optimizarea acestui mediu:

1. Zonă spațioasă, liberă și sigură: Spațiul destinat activităților trebuie să fie generos și lipsit de obstacole, pentru a permite deplasarea în siguranță, mai ales în cazul copiilor care utilizează scaune rulante sau alte dispozitive de sprijin. Este important ca suprafețele să fie amortizate sau antiderapante – de exemplu, covorașe din cauciuc sau podele moi – pentru a preveni alunecările și căderile.

2. **Zone de activitate bine delimitate:** Organizarea spațiului în zone distincte facilitează desfășurarea diversificată a activităților. Se recomandă următoarele tipuri de zone:

- Zona de stretching, echipată cu covorașe, destinată exercițiilor la sol;
- Zona jocurilor de coordonare, cu mese accesibile și materiale pentru activități de manipulare fină;
- Zona de ritm și mișcare, dedicată activităților care implică muzică, ritm și exprimare corporală.

3. **Echipamente accesibile și adaptate:** Materialele utilizate în activități trebuie să fie amplasate la nivelul copiilor, prin utilizarea de rafturi joase și coșuri ușor accesibile. Astfel, copiii pot alege și folosi obiectele în mod independent, ceea ce contribuie la dezvoltarea autonomiei.

4. **Mediu stimulativ și bine luminat:** Iluminarea spațiului trebuie să fie adecvată și uniformă, evitând umbrele puternice care pot distra sau deruta copiii. Elementele vizuale, precum picturile colorate, muzica ambientală contribuie la crearea unui mediu plăcut, motivant și favorabil implicării active.

5. **Zonă de sprijin și odihnă:** Spațiul trebuie să includă bare de susținere montate de-a lungul pereților și scaune adaptate, oferind copiilor posibilitatea de a se sprijini sau de a lua pauze ori de câte ori au nevoie. Această zonă poate funcționa și ca un colț liniștit pentru relaxare și recuperare între activități.

2. Obiectivele atelierului

Un aspect esențial de la care trebuie să pornim este să ne concentrăm nu pe limitările copiilor cu deficiențe de mobilitate, ci pe potențialul și posibilitățile lor.

- Observarea progreselor copiilor în ceea ce privește cunoașterea și controlul propriului corp, prin dezvoltarea unor strategii variate care să le permită adaptarea acțiunilor la mediul înconjurător într-un mod sigur și eficient
- Consolidarea controlului emoțiilor prin promovarea respectului, autorefecției, responsabilității, solidarității și a umorului.
- Favorizarea spontaneității, expresivității și creativității în toate formele de manifestare motrică ale copiilor.
- Creșterea capacității de mobilitate și coordonare motrică, pentru a sprijini rezolvarea eficientă a diverselor situații.
- Încurajarea construirii identității personale prin explorarea și conștientizarea propriului corp și a manifestărilor sale.
- Promovarea activităților desfășurate în natură.

3. Resurse și materiale necesare

Frânghii, cretă, foițe metalice, conuri, sticle de plastic, hârtie igienică și role de bucătărie, cercuri, mingi, covorașe și fluier.

Se recomandă utilizarea materialelor ecologice. Alegerea rechizitelor școlare ecologice, cum ar fi hârtia reciclată, creioanele din lemn și alte rechizite școlare care reduc amprenta ecologică, incluzând reutilizarea materialelor.

Pe de altă parte, utilizarea unor produse ecologice, cum ar fi jucăriile din lemn, țesăturile organice sau plasticul reciclat, nu conține substanțe chimice nocive, precum ftalați, bisfenol A (BPA) sau plumb, care se găsesc adesea în articolele din plastic convenționale. Prin alegerea unor materiale ecologice pentru copii, investim în bunăstarea lor și în viitorul planetei.

4. Mărimea grupului

Întreaga clasă, formată din 25 de elevi, poate participa împreună la activități, însă unele sarcini vor fi desfășurate în grupuri mai mici, de câte 5 elevi, în paralel. În momentele în care un subgrup nu este implicat direct, acesta va avea rolul de a-și susține și încuraja colegii, astfel încât contribuția sa să rămână importantă și implicarea în activitate să fie menținută.

5. Durata

Atelierul nr. 1: Educație fizică pentru copii cu vârsta cuprinsă între 3 și 5 ani, inclusiv copii cu dizabilități locomotorii: Jocuri de precizie (90 min).

- **(15 minute)** în curtea grădiniței/sala de sport/parc.
- **(60 minute)** în curtea grădiniței/sala de sport/parc.
- **(15 minute)** în sala de clasă.

Atelierul nr. 2: Educație fizică pentru copii cu vârsta cuprinsă între 3 și 5 ani, inclusiv copii cu dizabilități locomotorii: Jocuri de mișcare (90 min).

- **(15 minute)** în curtea grădiniței/sala de sport/parc.
- **(60 minute)** în curtea grădiniței/sala de sport/parc.
- **(15 minute)** în sala de clasă.

Atelierul nr. 3: Educație fizică pentru copii cu vârsta cuprinsă între 3 și 5 ani, inclusiv copii cu dizabilități locomotorii: circuite (90 min).

- **(15 minute)** în curtea grădiniței/sala de sport/parc.
- **(60 minute)** în curtea grădiniței/sala de sport/parc.
- **(15 minute)** în sala de clasă.

6. Instrucțiuni pas cu pas pentru implementarea activităților bazate pe o abordare interdisciplinară

Atelierul nr.1: Educație fizică pentru copii cu vârsta cuprinsă între 3 și 5 ani, inclusiv copii cu dizabilități locomotorii: Jocuri de precizie.

Jocurile de aruncare la țintă sunt ușor de organizat, pentru că nu necesită mișcări foarte ample. Ca să se poată juca toți copiii, vom pregăti 4-5 stații, prin care va trece fiecare copil. Numărul stațiilor va depinde și de cât de mare este curtea grădiniței. Dacă nu reușim să împărțim copiii în grupuri mici, atunci copiii vor avea pe rând rolul important de a-și încuraja colegii.

- **Jocul „Disco-golf”** - Organizare:

Se așază 3 sau 4 cercuri pe teren, numerotate, care reprezintă „găurile”. Fiecare copil aruncă discul zburător, folosit pe post de „minge”, încercând să

îl plaseze în cerc. Copiii au la dispoziție o fișă de înregistrare, unde vor nota numele și numărul de aruncări necesare pentru fiecare „gaură”.

- **Jocul de bowling:** Așezați mai multe piese în poziție verticală și invitați copiii să le doboare prin aruncare. O variantă clasică este jocul de popice. Pentru realizarea popicelor, puteți folosi sticle mici de plastic umplute cu apă (pentru stabilitate) și decorate împreună cu copiii – activitate creativă și distractivă pentru grupă. O altă opțiune este folosirea rolelor de hârtie igienică sau a rolelor de bucătărie, care pot fi vopsite și personalizate. Jocul poate fi adaptat prin stabilirea unei sarcini suplimentare, de exemplu ca cei mici să doboare popicele de o anumită culoare, ceea ce sprijină și învățarea prin recunoașterea culorilor la copiii de 3-5 ani.
- **Jocul cu conuri:** Așezați conurile pe teren, la distanțe diferite, și dați-le copiilor cercuri ușoare (de plastic sau din sfoară rigidizată). Scopul jocului este ca cei mici să arunce cercurile și să încerce să le „prindă” pe conuri. Activitatea

dezvoltă coordonarea mână-ochi, răbdarea și precizia, fiind potrivită pentru copiii de grădiniță.

- **Ținta pe sol:** Desenați cu creta o țintă pe jos și folosiți farfurii metalice sau alte obiecte mici pentru a le arunca, încercând să obțineți cel mai mare scor. Dacă spațiul nu permite desenarea unui cerc, puteți desena o șotron în loc. În cazul în care nu este posibil să desenați pe sol, ținta poate fi improvizată dintr-o bucată de sfoară așezată în formă de cerc.
- **Sună clopoțelul:** Pentru acest joc, educatorul atârână un clopoțel la aproximativ doi metri înălțime și așază lângă el un coș plin cu mingi mici (de tipul mingilor de tenis). La semnalul „Sună clopoțelul!”, fiecare copil ia o minge și o aruncă spre clopoțel, încercând să-l facă să sune. Jocul poate fi organizat și pe echipe de câte 5–6 copii, care merg pe rând la coș pentru a arunca. Câștigă copilul sau echipa care reușește să lovească clopoțelul de cele mai multe ori.

Variație: Copiii pot fi rugați să facă aruncările propuse în aceste jocuri stând pe un scaun. În felul acesta, ei „se pun în locul” colegului lor cu mobilitate redusă, exersând empatia și înțelegând mai bine nevoile lui.

Aceste activități pot face parte din circuitul de dezvoltare a abilităților psihomotorii, inclus în Atelierul 3 (Circuite).

(15 minute) Primire călduroasă și introducere în atelier: Primirea copiilor și prezentarea pe scurt a obiectivelor atelierului. Urmează exerciții amuzante de încălzire pentru a-i pune pe copii în mișcare și a le trezi energia, urmate de mișcări de stretching ușoare pentru pregătirea mușchilor înainte de jocurile fizice. Se poate folosi muzică ritmată pentru a le crește motivația. Apoi copiii sunt împărțiți la diferitele jocuri sau stații. Copiii cu mobilitate redusă (MI) pot face exercițiile specifice de încălzire pentru scaun cu roțile, așa cum sunt prezentate în infografic².

(60 minute) Se alocă 15–20 de minute pentru fiecare joc, iar la semnalul fluierului se anunță trecerea la jocul următor. Copiii se deplasează în grupuri de la o stație la alta. Ca educator, te apropii periodic de grupuri pentru a le oferi sprijinul necesar.

(15 minute) În clasă sau pe terenul de joacă, vom discuta despre activitățile desfășurate și despre cât de mult ne-am distrat. Educatorul va nota observațiile pentru a putea îmbunătăți activitatea în sesiunile următoare.

² <https://drive.google.com/file/d/1rgPJVPgcezxexZROlqpHZQ9N8jXzMy3g/view?usp=sharing>

Notă: Durata indicată este estimativă. Aceasta va depinde nu doar de numărul copiilor și de timpul efectiv disponibil, ci și de capacitatea de atenție a copiilor cu vârste între 3 și 5 ani, care este, după cum se știe, limitată la această vârstă.

De luat în considerare: Datorită simplității lor, atât în planificare, cât și în desfășurare, aceste activități pot fi realizate în sala de sport, în curtea grădiniței sau într-un parc. Pentru mai multe sfaturi despre cum să planificați o activitate, recomandăm consultarea **Ghidului pentru educatori**. (Pachetul de lucru 2 - WP2³).

Atelierul nr. 2: Educație fizică pentru copiii de 3-5 ani, inclusiv pentru copiii cu dizabilități de mobilitate: Jocuri în mișcare.

Jocurile de aruncare în mișcare pot fi, de asemenea, adaptate. Adaptarea constă în folosirea scaunului cu roțile ca suport pentru aruncări, astfel încât să se echilibreze dificultatea mișcării cu protecția oferită de scaunul cu roțile.

Vânătoarea de animale - Acest joc de aruncare se desfășoară astfel: doi copii încep ca „Bufnițe”, având o minge cu care trebuie să prindă restul clasei, care joacă rolul șobolanilor (de exemplu), aruncând mingea. Regulile sunt simple:

- Copilul care are mingea în mâini poate doar să o arunce sau să o paseze partenerului său, fără a face alte mișcări.
- Dacă reușesc să atingă un coleg cu mingea, acesta se alătură celor prinși, scopul final fiind prinderea întregii clase.

Acest joc de aruncare poate fi jucat atât în grup mare, cât și în grupuri mai mici, în funcție de numărul copiilor. Este recomandat să începeți cu grupuri mici, pentru ca toți să înțeleagă regulile și modul de desfășurare al jocului. Pe măsură ce se familiarizează cu jocul, grupurile pot fi mărite treptat, iar ulterior pot fi introduse cele două mingi, ceea ce crește implicarea cognitivă și stimulează mai mult percepția, comparativ cu alte tipuri de jocuri.

Vânătoarea de vulpi - Într-un spațiu delimitat, fiecare copil își agață o bucată de material la spate, prinsă de pantaloni, imitând coada unei vulpi. Scopul jocului este să le smulgă „coada” colegilor și să o agațe la spatele lor. Câștigă copilul care strânge cele mai multe „cozi” până la finalul jocului. Copilul aflat într-un

³https://www.outdoor4mi.eu/wp-content/uploads/2024/10/WP2-FINAL-ENG_GUIDELINES_OUTDOOR4MI.pdf

scaun cu roțile va purta materialul atașat de mijlocul său de deplasare. Se pot stabili și zone în care „coada” nu poate fi smulsă.

Atenție, atenție - Copiii se deplasează liber prin spațiu. Educatorul va indica un loc sau un obiect anume, de exemplu „frunza unui stejar”, „o nuielușă”, „ceva maro”, „ceva care miroase a pădure după ploaie” etc., pe care toți trebuie să îl atingă. Copilul cu mobilitate redusă (MI) va ajunge probabil ultimul, deoarece se deplasează mai lent decât ceilalți. Pentru a adapta jocul la nevoile sale, ceilalți copii pot fi rugați să se miște într-un anumit fel, astfel încât să se echilibreze abilitățile: pot merge, alerga, târî, sări într-un picior, cu ochii acoperiți, să se târască ca un șarpe etc., după cum decide educatorul.

Vânătorul este aici - Educatorul va desena pe podeaua clasei cinci sau șase cercuri (în funcție de numărul „animalelor” din „pădure”), iar în interiorul cercurilor se pot contura și siluetele sau figurile animalelor. Copiii sunt împărțiți în grupuri mici și așezați în fiecare cerc, reprezentând câte un animal. La semnalul „Să ne jucăm în pădure!”, copiii ies din cercuri și imită mișcărilor animalului lor, deplasându-se liber prin clasă: unii sar ca broaștele, alții aleargă la trap ca un cal, merg în patru labe ca un câine, sar ca iepurii, zboară ca păsările etc. La semnalul „Vânătorul este aici!”, toți trebuie să se întoarcă în cercul lor, continuând să imite mișcărilor animalului. Jocul poate fi complicat prin atribuirea rolului de vânător unui copil, care trebuie să-i „prindă” pe ceilalți, la semnalul educatorului. În funcție de tipul de mobilitate, copilul poate adapta rolul vânătorului: „călăreț pe cal”, „alunecând ca un pește sau un șarpe”, „zburând pe spatele unui vultur sau dragon”, sau orice alt mod pe care îl alege.

(15 minute) Primire caldă și introducere în atelier - Primim copiii și prezentăm pe scurt obiectivele atelierului. Urmează exerciții amuzante de încălzire pentru a-i pune în mișcare și a-i energiza, urmate de mișcări ușoare de stretching pentru pregătirea mușchilor înainte de jocurile fizice. Pentru a crește motivația copiilor, se poate folosi muzică ritmată. Copiii cu mobilitate redusă (MI) pot efectua exercițiile specifice de încălzire adaptate pentru scaun cu roțile, așa cum sunt prezentate în infografic⁴.

(60 minute) Se alocă 15–20 de minute pentru fiecare joc, iar la semnalul fluierului se anunță trecerea la următorul joc.

⁴ <https://drive.google.com/file/d/1rgPJVPgcezxoZRQlqpHZQ9N8jXzMy3g/view?usp=sharing>

(15 minute) În clasă sau pe terenul de joacă, vom discuta despre activitățile desfășurate și despre cât de mult ne-am distrat. Educatorii vor lua notițe pentru a putea îmbunătăți activitatea în sesiunile viitoare.

Notă: Durata indicată aici este estimativă. Aceasta va depinde nu doar de numărul copiilor și de timpul efectiv disponibil, ci și de capacitatea de atenție a copiilor de 3-5 ani, care, după cum se știe, este limitată la această vârstă..

De luat în considerare: Datorită simplității lor, atât în planificare, cât și în desfășurare, aceste activități pot fi realizate în sala de sport, în curtea grădiniței sau într-un parc. Pentru mai multe sfaturi despre cum să planificați o activitate, recomandăm consultarea **Ghidului pentru educatori**. (Pachetul de lucru 2 - WP2⁵).

Atelierul nr.3: Educație fizică pentru copii cu mobilitate redusă: Circuite.

Aceste circuite speciale sunt atent concepute pentru a stimula dezvoltarea abilităților motorii și cognitive ale copiilor. În această etapă esențială a dezvoltării fizice și cognitive, circuitele devin un instrument important pentru îmbunătățirea coordonării, echilibrului și conștientizării corpului.

Beneficiile pot fi grupate în trei categorii:

Dezvoltarea motrică urmărește îmbunătățirea coordonării ochi-mână și ochi-picior, întărirea musculaturii, precum și stimularea și rafinarea motricității fine.

Stimularea cognitivă are în vedere dezvoltarea concentrării și a atenției, precum și îmbunătățirea memoriei spațiale și a capacității de rezolvare a problemelor.

Socializarea și comunicarea au drept scop să încurajeze lucrul în echipă, dezvoltarea abilităților de exprimare și formarea unor relații pozitive cu ceilalți copii.

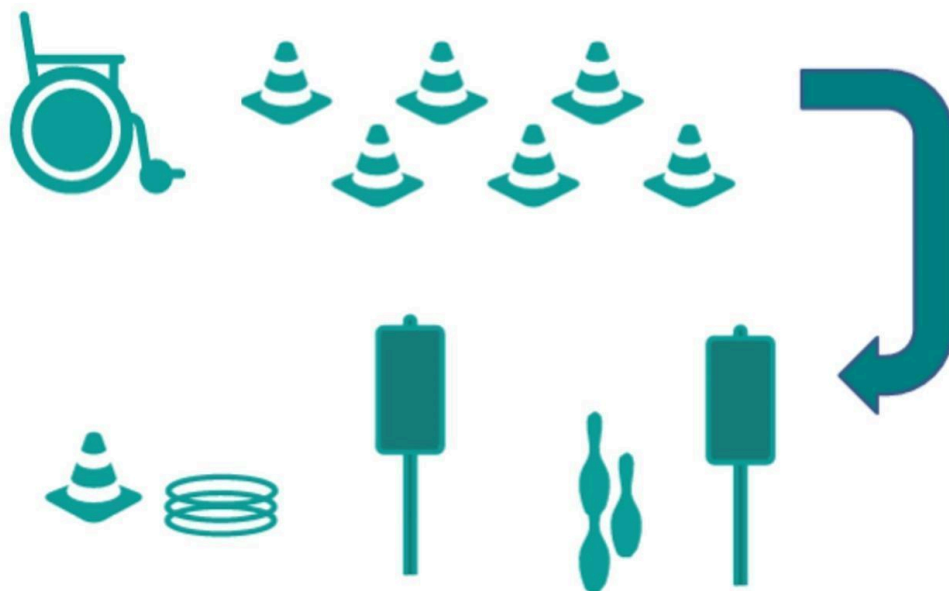
Atunci când proiectăm circuite, la fel ca în

cazul altor activități psihomotorii, este important să fim conștienți de limitele copiilor cu dizabilități motorii, însă accentul trebuie pus pe posibilitățile lor.

⁵https://www.outdoor4mi.eu/wp-content/uploads/2024/10/WP2-FINAL-ENG_GUIDELINES_OUTDOOR4 MI.pdf

Pentru a organiza circuite psihomotorii pentru copiii care folosesc scaunul rulant sau au mobilitate redusă, putem folosi jaloane așezate în zig-zag, pe lângă care copiii trec. Pe traseu pot fi introduse și mici provocări: să arunce mingea într-un coș, să lovească o minge mică cu un băț, să doboare popice sau să arunce cercuri pe conuri. În anumite opriri, ceilalți copii care așteaptă vor avea rolul de observatori și pot pune întrebări simple, de genul „ce sunet scoate câinele?”. Cum aceste activități sunt pentru copii de 3-5 ani, întrebările trebuie să fie ușoare și adecvate vârstei, cum ar fi „spune ceva ce îți place afară” sau „în ce anotimp e mai mult soare?”.

Imagine: Reprezentarea figurativă. Se recomandă ca fiecare stație să includă elemente din mediu prin care copiii să poată trece.⁶

Copiii fără dificultăți de mobilitate pot desfășura aceeași activitate, cu adaptarea materialelor astfel încât să existe suficient spațiu pentru colegul aflat în scaun rulant, în special în zona jaloanelor așezate în zig-zag.

Activitatea poate fi desfășurată sub formă de „curse cu ștafetă”, pe grupuri sau individual. O opțiune este ca următorul copil să înceapă doar după ce activitatea este

⁶Imagine: elaborare proprie.

finalizată de cel anterior; de asemenea, se poate ține scorul pentru fiecare activitate sau se poate cronometra timpul. Dacă omit un obstacol, trebuie să reia parcursul de la început.

Circuitul poate fi mai dificil prin adăugarea unei rampe sau, dacă copilul nu întâmpină dificultăți să intre și să iasă singur din scaunul cu roțile (sau poate fi ajutat), prin adăugarea unei saltele pe care va trebui să se târască folosindu-și forța brațelor, ca un șarpe. Variantele se vor adapta în funcție de abilitățile copilului. Se pot introduce viraje la stânga și la dreapta, schimbări de direcție, rotații complete, trasee în formă de 8, etc. Jocul poate include nu doar spațiul, ci și timpul: contra cronometru, pe echipe sau individual, cu timp limitat.

(15 minute) Primire călduroasă și introducere în atelier - Începem prin a primi copiii și a le explica pe scurt obiectivele atelierului. Urmează exerciții vesele de încălzire, care să-i pună în mișcare și să le dezmoștească corpul, apoi mișcări ușoare de stretching pentru pregătirea mușchilor înainte de jocurile fizice. Putem folosi muzică ritmată pentru a le crește motivația. Copiii cu mobilitate redusă (MI) pot face exercițiile de încălzire adaptate pentru scaunul cu roțile, așa cum sunt prezentate în infografic⁷.

(60 minute) Copiii parcurg circuitul respectând modul de desfășurare și regulile stabilite de educator. Circuitul motric sau psihomotor este o activitate în care se creează un spațiu ideal pentru ca copiii să se distreze, în timp ce își dezvoltă abilitățile motorii și psihomotorii.

(15 minute) În clasă sau pe terenul de joacă, vom discuta despre activitățile desfășurate și despre cât de mult ne-am distrat, acordând o atenție deosebită observațiilor copilului cu mobilitate redusă. Educatorul va lua notițe pentru a putea îmbunătăți activitatea în sesiunile viitoare. Circuitul poate fi realizat și în aer liber – în parc, grădină sau alt mediu natural – atâta timp cât suprafața permite copilului în scaun rulant sau cu mobilitate redusă să se deplaseze normal. Dacă activitatea se desfășoară în afara grădiniței, zona de mișcare a copiilor trebuie delimitată clar. Pentru mai multe sfaturi despre planificarea activităților, recomandăm consultarea Ghidului pentru educatori (Pachetul de lucru 2 - WP2⁸).

⁷ <https://drive.google.com/file/d/1rgPJVPgcezxexZRQlqgPHZQ9N8jXzMy3g/view?usp=sharing>

⁸ https://www.outdoor4mi.eu/wp-content/uploads/2024/10/WP2-FINAL-ENG_GUIDELINES_OUTDOOR4MI.pdf

7. Incluziune: personalizarea activităților pentru toți copiii, inclusiv pentru cei cu mobilitate redusă și pentru grupe de vârstă specifice

Educatorul sau învățătorul de grădiniță joacă un rol esențial în incluziunea copilului cu mobilitate redusă, însă responsabilitatea majoră pentru adaptarea spațiilor revine centrului educațional. Este sarcina conducerii unității să elimine denivelările, bordurile și pavimentele inegale, să asigure o suprafață sigură fără rădăcini care pot provoca accidente, să pună la dispoziție leagăne, tobogane sau căsuțe accesibile, pardoseli din cauciuc, rampe de acces, uși automate, lifturi etc.

Un loc de joacă incluziv nu este benefic doar pentru organizarea activităților educative în aer liber. Are un dublu avantaj: pe de o parte, facilitează participarea copiilor cu dizabilități, le permite să se distreze și să nu se mai simtă diferiți față de colegi; pe de altă parte, îi ajută pe ceilalți copii să conștientizeze dificultățile cu care se confruntau prietenii lor și să înțeleagă modul în care aceștia sunt integrați acum într-un mediu adaptat.

Copiii tind să se joace împreună în mod natural, însă dacă mediul nu este prietenos, cei care întâmpină dificultăți sau sunt expuși riscului de accidentare ajung, logic, pe

margine. Toate activitățile prezentate au fost alese tocmai pentru că pot fi desfășurate atât de copiii cu probleme de mobilitate, cât și de cei fără. În practică educativă, toate activitățile trebuie să fie personalizate și adaptate atât grupului, cât și caracteristicilor fiecărui copil, indiferent dacă are sau nu dificultăți de mobilitate.

Mulți copii cu dizabilități întâmpină dificultăți în a se bucura pe deplin de activitățile care implică mișcare și a profita de toate beneficiile lor, din cauza unor bariere personale (dizabilitatea sau felul în care se simt atunci când nu reușesc să ducă o

activitate la capăt), a barierelor fizice (cum sunt obstacolele sau lipsa accesibilității) sau a barierelor sociale (discriminarea sau respingerea din partea colegilor). Alegerea unei activități trebuie să țină cont nu doar de tipul dizabilității, ci mai ales de preferințele și dorințele copilului.

De asemenea, multe familii își protejează excesiv copiii cu dizabilități, însă educatorii trebuie să le arate părinților că, prin încurajarea copiilor de a ieși din zona lor de confort, aceștia pot descoperi activități noi și pot deveni mai independenți.

8. Posibili factori de risc

Viața copiilor cu mobilitate redusă este o luptă constantă într-o societate plină de bariere și obstacole cu care se confruntă zilnic: scări, uși, acces îngust, podele denivelate care le îngreunează deplasarea, obiecte aflate la diferite înălțimi ș.a. În cadrul centrului educațional, se pot lua o serie de măsuri pentru a adapta mediul la nevoile copilului.

Însă, atunci când ieșim din cadrul sigur oferit de centrul educațional, există o serie de factori de care trebuie să ținem cont:

Accesul: Este accesibil traseul de la stațiile de autobuz, parcurile pentru persoane cu dizabilități, parcurile publice, clădirile publice și drumurile din jurul locului de joacă? Există cel puțin o intrare accesibilă către locul de joacă? Sunt indicatoare pentru persoanele cu deficiențe de vedere în curtea grădiniței sau pe terenul de joacă, care să arate distribuția echipamentelor de joacă sau a zonelor din curte? Trotuarul folosit este compact, dur, uniform și antiderapant, permițând accesul scaunului cu roțile? Există obstacole pe traseul către locul de joacă? Rampa are o înclinație mai mică de 8%?

Mobilier urban: Există surse de apă (fântâni) la diferite înălțimi? Mecanismele de deschidere și închidere ale fântânilor sunt ușor de utilizat? Coșurile de gunoi sunt aproape de zonele de joacă și la o înălțime între 70 și 90 cm? Scaunele leagănelor au sisteme de prindere? Scaunul este la o înălțime care facilitează transferul din scaunul cu roțile? Dacă există echipamente de joacă ce implică manipularea de obiecte, sunt acestea amplasate la o înălțime minimă de 700 mm sau permit utilizarea dintr-un scaun cu roțile?

Cea mai bună modalitate de a reduce riscurile este o planificare atentă în prealabil.

9. Întrebări de reflecție pentru discuția de final / debriefing

Pornind de la obiectivele stabilite pentru acest atelier, e necesar să ne punem următoarele întrebări:

- S-a distrat copilul în timpul activităților și dorește să le repete într-o altă zi?
- A progresat copilul în cunoașterea și controlul corpului său și în dobândirea diferitelor strategii, adaptându-și acțiunile la specificul spațiului de joacă într-un mod sigur?
- Și-a dezvoltat controlul emoțional? Am observat respect, reflecție, responsabilitate, solidaritate și voie bună din partea copilului în timpul activităților? Dar din partea colegilor săi?
- Am observat expresivitate și creativitate în toate manifestările motorii? Și-a îmbunătățit abilitățile și încrederea în sine?
- A făcut față provocărilor și a manifestat atitudine și aptitudini bune în rezolvarea situațiilor?
- Au favorizat aceste activități construirea identității personale, bazată pe cunoașterea propriului corp și a capacităților personale?
- Am observat că, prin contactul direct cu natura, copilul a simțit o apropiere mai mare față de aceasta?

10. Sfaturi și sugestii pentru implicarea familiilor

O relație dintre școală și familie, bazată pe încredere, este cheia pentru ca părinții să adopte o atitudine favorabilă față de educația în aer liber (OE).

1. Comunică în permanență despre activitățile care se desfășoară atât în clasă, cât și în afara acesteia.
2. Nu doar părinții au îndoieli. Dacă și tu, ca educator, ai întrebări legate de abilitățile copilului, discută cu părinții. Comunicarea bidirecțională este esențială.
3. Prezintă informațiile într-un mod obiectiv: ieșirile în afara grădiniței implică un anumit risc, dar profesionalismul personalului didactic și o bună planificare reduc aceste riscuri.
4. Ține întotdeauna cont că prioritatea este copilul și că atenția trebuie să fie pe ceea ce este mai bine pentru el. **Părinții și educatorii sunt în aceeași barcă și trebuie să vâslească în aceeași direcție.**

5. Împărtășește aceste informații (infografic) ⁹ pentru a-i convinge pe părinți de beneficiile educației în aer liber. **Beneficiile merită efortul!**

⁹ https://drive.google.com/file/d/1_d9dAgkfcOse7KOeDotaNtVXldl6QK_b/view?usp=drive_link

ZONA DE LECTURĂ

1. Obiective și contextul atelierului

Scopul atelierului este de a crea o experiență de povestire îmbogățită și multisenzorială pentru copiii din învățământul preșcolar, care să stimuleze dezvoltarea limbajului și a comunicării orale, imaginației, exprimării artistice și muzicale, precum și a abilităților sociale. Prin integrarea elementelor din natură și a peisajelor sonore, a artei creative, improvizației muzicale, mișcării și jocului de rol în procesul de povestire, activitatea urmărește să dezvolte vocabularul și capacitatea de ascultare a copiilor, stimulând totodată creativitatea și aprecierea mediului înconjurător. Această abordare practică și experiențială a lecturii unei povești oferă un context de învățare atractiv, care încurajează implicarea prin joc a tuturor copiilor.

Atelierul și toate activitățile prezentate aici se bazează pe o poveste intitulată „Peter, fotograf, și aventura lui în natură”. Este povestea unui fotograf pe nume Peter, căruia îi plăcea să facă poze despre viața orașușului, dar începea să îi lipsească liniștea naturii. S-a mutat într-un sat mic, înconjurat de păduri și lacuri, unde și-a regăsit bucuria în fotografierea naturii. Peter a realizat o carte de fotografii care a inspirat oamenii din oraș să aprecieze și să protejeze natura. Mulți oameni au vizitat locul liniștit pe care Peter îl iubea, iar el era fericit să împărtășească frumusețea naturii cu ceilalți.

Atelierul este conceput astfel încât să se desfășoare atât în aer liber, cât și în interior. Pentru activitățile în aer liber, recomandăm un spațiu accesibilizat, care să stimuleze învățarea prin joc, prin explorare și observație. Mai exact, spațiul exterior recomandat ar trebui să fie o zonă spațioasă și plată (probabil curtea grădiniței), cu iarbă și, de preferat, cu un copac mare sub care copiii să se poată așeza la umbră, precum și alte plante sau flori care să atragă păsări și insecte. De asemenea, activitatea se poate desfășura într-o pădure din apropiere sau într-un alt mediu natural sigur și accesibil tuturor copiilor, inclusiv celor cu dizabilități de mobilitate. Este important să ne asigurăm că copiii stau la umbră, ideal sub un copac mare, într-un foișor sau cort. Recomandăm folosirea unei saltele moi sau a pernelor pentru a așeza copiii în cerc, pentru a evita eventualele alergii provocate de iarbă. Dacă această zonă în aer liber se află în apropierea altor spații, cum ar fi drumuri, parcuri sau clădiri, aceasta poate crea un mediu sonor mai complex și poate încuraja jocul, explorarea, discuțiile și imaginația.

2. Obiectivele atelierului

La finalul acestui atelier, copiii ar trebui să fie capabili să:

Abilități de limbaj:

- Să folosească cuvinte și expresii noi pentru a descrie sunetele și elementele sonore, atât din peisajul sonor urban, cât și din cel natural.
- Să descrie imagini din mediul natural.
- Să se implice în dialoguri imaginare prin joc de rol, interpretând personajele poveștii.
- Să povestească finalul poveștii.

Abilități de ascultare:

- Să identifice sursele și semnificațiile sunetelor din mediul înconjurător.
- Să asculte și să înțeleagă povestirea

Abilități vizuale artistice:

- Să folosească arta pentru a spune povești.
- Să creeze lucrări de artă cu materiale din natură.
- Să experimenteze diferite materiale și tehnici artistice.

Abilități muzicale:

- Să producă sunete cu vocea și prin bătăi ritmice din palme sau alte părți ale corpului.
- Să exploreze diferite moduri de a face sunete cu vocea și corpul.
- Să improvizeze, creând peisaje sonore cu materiale din natură (pietre, crenguțe, frunze etc.).
- Să cânte folosind expresivitatea și ritmul.

Abilități sociale:

- Să colaboreze cu colegii, participând la activități de grup pentru un scop comun.
- Să folosească corpul și simțurile pentru a comunica idei și emoții.
- Să observe și să se conecteze cu mediul înconjurător.

Atitudini:

- Să aprecieze și să respecte natura.
- Să dezvolte atitudini pozitive față de explorare și experimentare

3. Resurse și materiale necesare

- Saltele sau perne pentru a sta jos în aer liber
- Rame din carton pentru „fotografieri”
- Pietre, tuburi de trestie, scoici, frunze, flori, bucăți de lemn, conuri de brad și alte materiale naturale care pot fi folosite pentru muzică sau creații plastice
- Sticle de plastic, hârtie, pagini de ziar, instrumente de percuție pentru compoziții muzicale
- Cameră foto sau video
- Dispozitiv de înregistrare audio
- Imagini pentru poveste
- Carduri ilustrate pentru poveste
- Instrumente muzicale de percuție
- Materiale de artă (acuarele, pensule, lipici non-toxic, creioane, creioane colorate, carioci, foarfece, hârtie pentru desen, markere lavabile)

4. Mărimea grupului

Numărul ideal de copii pentru acest atelier este între 18 și 22, având în vedere că pentru fiecare grup cel puțin doi educatori vor fi responsabili de desfășurarea activităților. Pentru grupuri mai mari va fi nevoie de mai mulți educatori. Recomandabil ar fi ca doi educatori să se ocupe de un grup de aproximativ 20 de copii. Aceștia vor fi organizați în perechi sau în grupuri de 3-4. Activitățile vor fi desfășurate atât liber, cât și ghidat, în sala de clasă. Este important să se acorde atenție numărului de copii cu dizabilități (de mobilitate sau de altă natură), pentru a-i include pe toți în activități. În anumite situații, va fi necesară prezența adulților însoțitori.

5. Durata (maxim 2 ore)

Parcursul educațional de două ore cuprinde activități în aer liber și activități în clasă. Activitățile în aer liber se bazează pe povestea „Peter, fotograf, și aventura lui în natură”. Se începe cu exerciții de încălzire, pentru a-i obișnui pe copii cu mediul exterior, mai ales dacă acesta este un spațiu diferit de curtea familiară a grădiniței. Copiii ascultă povestea narată de educatori, se implică creativ în procesul de povestire, explorează mediul înconjurător într-un mod jucăuș, investighează locurile lor preferate în natură, adună materiale naturale, fac fotografii și participă la jocuri de rol. Activitățile în clasă continuă experiența prin creații artistice și muzicale inspirate din timpul petrecut în aer liber.

Experiența pe care copiii o trăiesc și o experimentează cu toate simțurile — ascultă povestea și observă natura (cu ochii), ascultă sunetele din natură (cu urechile), ating materialele (cu mâinile) și simt mirosurile (cu nasul) — le va permite să lucreze creativ în activitățile muzicale și artistice. Materialele, fotografiile și înregistrările audio-video adunate în timpul activităților în aer liber vor facilita și conecta activitățile din interior. Pe parcursul atelierului, copiii vor avea ocazia să participe la activități individuale, în perechi, în grupuri mici sau împreună, în grupul mare.

Parcursul educațional de două ore ar trebui să cuprindă:

- **(1 oră și 15 minute)** în curtea grădiniței sau în orice alt spațiu exterior adecvat (așa cum a fost descris mai sus)
- **(45 minute)** în sala de clasă.

6. Instrucțiuni pas cu pas pentru desfășurarea activităților pe baza unei abordări interdisciplinare (de exemplu, domeniile STEAM)

Activitățile sunt structurate astfel încât să permită atât jocul ghidat, cât și cel liber. Pentru a realiza obiectivele acestui atelier, un educator bine instruit conduce copiii prin exerciții de încălzire, activități de grup ghidate și încurajează activitățile libere:

(10 minute) Primirea călduroasă și prezentarea atelierului:

Educatorul conduce copiii către spațiul exterior ales (vezi criteriile de mai sus) și îi așază în cerc, pe iarbă, pe jos sau pe perne. Apoi cântă un cântec de bun venit ales de el/ea, repetându-l de 2-3 ori și încurajând copiii să inventeze o mișcare sau un gest care să însoțească melodia, astfel încât toți să poată participa, indiferent de abilități. Educatorul oferă exemple de mișcare pentru a le stimula imaginația, iar copiii pot cânta, fredona sau acompania cântecul cu gesturi simple ale mâinilor.

După cântec, copiii așezați în cerc, se prezintă, pe rând, printr-un sunet la alegere, creat cu vocea, prin bătăi ritmice din corp sau printr-un gest (postură, expresie facială etc.). Apoi educatorul îi invită să închidă ochii și să asculte cu atenție sunetele din jur, izolându-le pe fiecare în parte. După câteva secunde de liniște, copiii sunt încurajați să descrie sau să imite sunetele pe care le-au auzit. Toate răspunsurile vor fi acceptate.

Folosind materiale vizuale adecvate (vezi Anexa 1), educatorul propune un joc de explorare a sunetului și a tăcerii: copiii pot fie să umple spațiul cu sunete improvizate cu vocea, corpul sau instrumente, fie să rămână în liniște și să asculte „peisajul” sonor din jur. În timpul jocului, educatorul îi ajută să observe diferențele dintre cele două situații și să facă legătura între sunetele orașului și cele ale naturii.

În final, educatorul invită copiii să asculte povestea și le explică pe scurt ce așteaptă de la ei pe parcursul activității.

(20 minute) Educatorul narează povestea folosind imagini (câte una pentru fiecare parte a poveștii) (vezi Anexa II) și implică copiii în activități interactive inspirate de poveste. La fiecare secțiune a poveștii, copiii sunt încurajați să participe la următoarele activități:

Narațiunea 1: *A fost odată ca niciodată, într-un oraș mare și agitat, un fotograf pe nume Petre. Lui Petre îi plăcea să facă poze străzilor pline de viață, clădirilor înalte și luminilor colorate de pe stradă. În fiecare zi, se plimba prin oraș, fotografiind oamenii grăbiți să ajungă la serviciu sau la școală, dar și pe cei care se relaxau în cafenele sau în parcuri cu alei pavate...*

Educatorul îi încurajează pe copii să creeze și să imite sunetele orașului, să povestească experiențe personale din viața urbană și să mimeze scene din viața unui

oraș mare (de exemplu, cineva care conduce o mașină sau cineva care vinde legume în piață).

Narațiunea 2: *Dar într-o zi, Petre a simțit ceva ciudat în sufletul său. Deși iubea orașul, a început să-i lipsească ceva special. Îi lipsea liniștea și pacea, aerul curat și frumusețea naturii. Petre și-a amintit de momentele petrecute în copilărie la țară, jucându-se pe câmpuri și explorând pădurile. Atunci și-a dat seama că era timpul pentru o nouă aventură!*

Așadar, Petre și-a împachetat aparatul foto și câteva dintre lucrurile lui preferate și a plecat spre țară. După o călătorie lungă, a ajuns într-un sat mic și fermecător, înconjurat de păduri verzi și lacuri albastre sclipitoare. Aerul era curat, iar singurele sunete erau ciripitul păsărilor și foșnetul frunzelor...

Educatorul îi încurajează pe copii să reproducă sau să imite sunetele naturii (păsări și alte viețuitoare, vânt, copaci etc.), dar și liniștea absolută care uneori se simte în natură, și să povestească propriile lor experiențe în natură. Copiii sunt invitați să denumească flora și fauna pe care le-au întâlnit în mediul natural și să mimeze scene din natură (să fie un copac – diferite tipuri de copaci, să fie un animal, să sufle ca vântul). Educatorul le poate cere copiilor și sugestii despre ce ar putea face Petre în pădure pentru a-i ajuta să înțeleagă mai bine povestea. Apoi, povestea continuă.

Narațiunea 3: *Petre a găsit o căsuță drăguță în care să locuiască. Avea o grădină minunată plină de flori și un măr mare, unde păsările adorau să stea și să cânte. Petre era foarte fericit să fie din nou înconjurat de natură.*

A doua zi dimineața, el și-a luat aparatul foto și a plecat să exploreze. A hoinărit prin pădure, unde a văzut un iepure mâncând o plantă și veverițe jucându-se prin copaci. A mers pe malul lacului, unde rațele înotau, iar peștii săreau din apă. Oriunde privea, găsea ceva frumos de surprins cu aparatul foto.

Petre și-a petrecut zilele făcând poze peisajelor uimitoare și viețuitoarelor care trăiau acolo...

Educatorul îi roagă pe copii să se gândească și să descrie alte scene posibile din peisajul natural pe care Petre le-ar fi văzut și le-ar fi surprins cu aparatul său foto.

Narațiunea 4: *Într-o zi, lui Petre i-a venit o idee. A decis să creeze un album foto pentru a împărtăși frumusețea naturii oamenilor din marele oraș. A selectat cu grijă cele mai bune fotografii și a realizat o carte intitulată „Cartea Naturii”. A trimis cartea prietenilor și familiei din oraș, sperând să îi inspire să iubească și să protejeze natura.*

Albumul lui Petre a avut un succes imens! Oamenii din oraș au fost uimiți de frumusețea impresionantă a naturii. Mulți dintre ei au decis să ia o pauză din viața agitată și să facă o vizită la țară. Au descoperit aceeași bucurie și liniște pe care și Petre le găsisese.

Petre era încântat să vadă atât de mulți oameni bucurându-se de natură. Știa că a luat decizia corectă mutându-se la țară. A continuat să exploreze, să facă poze și să împărtășească frumusețea naturii cu toată lumea.

Și astfel, Petre, fotograf, a trăit fericit pentru totdeauna, înconjurat de minunile naturii și de bucuria de a împărtăși frumusețea ei cu ceilalți.

Sfârșit.

(10 minute) După ce a citit povestea, educatorul le adresează copiilor întrebări deschise despre acțiunea poveștii, personajul principal (Petre) și cadrul poveștii (de exemplu: Ce v-a plăcut la poveste? Ce părere aveți despre decizia lui Petre de a se muta în căsuța din pădure? Cum se simțea Petre când era în oraș și cum s-a simțit când s-a mutat în mijlocul naturii? De ce a creat „Cartea Naturii”? Dacă ați fi fost Petre, ați fi ales să rămâneți în oraș sau să vă mutați în pădure? De ce?).

(10 minute) După această discuție, educatorul le oferă copiilor cartonașele cu imagini din poveste (vezi Anexa II) și le cere să redea povestea cu propriile lor cuvinte, aranjând cartonașele în ordinea corectă a evenimentelor.

(15 minute) Explorarea mediului natural:

În activitatea următoare, copiilor li se acordă timp să lucreze în perechi, pentru a explora mediul înconjurător. Educatorul îi încurajează să pretindă că sunt fotografi care vor să surprindă cele mai interesante și frumoase părți ale naturii din jurul lor. Copiii primesc rame din carton (vezi Anexa III) și sunt încurajați să le poziționeze pentru a evidenția lucrurile care le plac sau le par interesante.

Educatorul îi motivează pe copii să se apropie de plante, flori, semințe, frunze, etc., să le privească cu atenție și să experimenteze plasând rama pe diferite elemente care le

atrag atenția. La final, copiii sunt încurajați să aleagă locul care le place cel mai mult și să folosească rama pentru a-l izola vizual.

Pe parcursul explorării, educatorul îi sprijină pe copii, observând ce fac, oferind ajutor, supervizând și interacționând cu ei. Dialogul dintre copii și educator poate îmbunătăți experiența activității. În același timp, educatorul fotografiază locurile naturale alese de copii, unde aceștia au plasat rama, pentru documentare și pentru folosirea ulterioară în activitățile din interior.

De asemenea, copiii sunt rugați să colecteze materiale naturale găsite în mediul înconjurător, cum ar fi pietre, frunze sau crenguțe mici. Li se explică să nu rupă flori și să nu distrugă mediul. Se recomandă să li se ofere recipiente mici în care să poată strânge obiecte, precum pietre sau frunze.

(10 minute) Cercul de încheiere – împărtășirea experiențelor și fredonarea unui cântec:

Educatorul îi roagă pe copii să se așeze în cerc (poziția inițială de șezut) și îi încurajează să vorbească despre explorările lor în natură. În mod special, copiii sunt rugați să povestească despre locurile pe care le-au descoperit folosind ramele din carton, să arate și să vorbească despre materialele naturale pe care le-au adunat. Activitățile desfășurate în aer liber se încheie cu un cântec despre un copac, acompaniat de gesturi (vezi Anexa V).

(45 minute) Prelungirea activităților desfășurate în aer liber în sala de clasă

Educatorul îi adună pe copii în cerc și inițiază o discuție despre experiența din aer liber și despre povestea ascultată. Le prezintă înregistrarea audio cu peisajul sonor din mediul natural, realizată în prima activitate în aer liber, precum și fotografiile cu decupajele din natură alese de ei cu rama de carton. După o scurtă discuție, educatorul le explică copiilor că pot alege să lucreze la cele două zone creative din clasă: a) zona de artă și b) zona de muzică.

În zona de artă, copiii vor crea lucrări inspirate de natură, folosind materiale tradiționale de lucru, materiale naturale și propria creativitate. Deși atelierul se desfășoară în interior, acesta încurajează copiii să rămână conectați cu natura și să se exprime artistic. Copiii sunt încurajați să folosească frunze, crenguțe, conuri de brad sau flori pentru a realiza colaje, imprimări, colaje și picturi originale. Activități precum frecarea frunzelor, pictura cu tonuri pământii și folosirea frunzelor, crenguțelor sau altor obiecte naturale ca pensule sau ștampile îi ajută pe copii să exploreze culorile, formele și texturile din natură. Lucrările realizate pot fi expuse pentru a crea o „carte a naturii” (vezi Anexa IV).

În zona de muzică, copiii sunt încurajați să experimenteze și să creeze sunete inspirate de natură, folosind materialele naturale adunate în timpul activității în aer liber (de exemplu: pietre, bețișoare, frunze), vocea și percuția corporală, materiale reciclate (sticle din plastic, hârtie, cutii etc.) și instrumente mici de percuție (cum ar fi zornăitoare, ouă muzicale, tobe care imită ploaia sau tobe rotunde). Educatoarul le cere copiilor să creeze o compoziție muzicală numită „Ascultă natura”, menită să redea peisajul sonor al mediului natural. Copiii sunt motivați să se gândească la toate lucrurile care se întâmplă în natură (ploaie, vânt, păsări, animale, liniște) și să experimenteze cu resursele puse la dispoziție, încercând să creeze cu aceste sunete o melodie.

7. Incluziune: cum să personalizăm activitățile pentru toți copiii, inclusiv pentru cei cu dizabilități de mobilitate și pentru grupa de vârstă specifică

Gama de activități propuse în cadrul acestui atelier este una incluzivă, deci și pentru copiii cu dificultăți de mobilitate. Mai exact:

- Pentru activitatea de încălzire și primire, le putem oferi copiilor libertatea să aleagă cum vor să participe: prin mișcări ale corpului, gesturi, sunete sau folosind instrumente de percuție, în funcție de preferințele fiecăruia.
- În timpul povestirii, copiii care întâmpină dificultăți în a produce sunete pot folosi pantomima și invers. Modul de implicare în activitate este flexibil, adaptat fiecărui copil.
- Pentru activitatea Explorarea Naturii, copiilor cu deficiențe de vedere li se pot propune variante tactile, cum ar fi atingerea și explorarea texturii materialelor naturale (pietre, frunze etc.), dar și ascultarea atentă a sunetelor din natură și descrierea lor. Pentru copiii care nu se pot deplasa, materialele naturale pot fi aduse la ei sau pot fi ajutați de un coleg.
- În cercul de încheiere, copiii cu dificultăți de limbaj pot folosi hârtie și creion pentru a-și exprima impresiile prin desen.

8. Posibili factori de risc

Nu există factori de risc.

9. Întrebări de reflecție pentru discuția de încheiere/ debriefing

- ☐ Ce părere ai despre decizia lui Petre de a părăsi orașul și de a locui în căsuța din pădure? Ești de acord cu el? De ce?
- ☐ Poți să dai exemple de câteva sunete pe care le auzi în oraș și câteva sunete pe care le auzi în pădure?
- ☐ Cum te-ai simțit atunci când ai explorat mediul folosind rame de carton?
- ☐ Dacă ai putea schimba povestea, ce ai propune?
- ☐ Cum crezi că am putea folosi cartea despre natură și compozițiile muzicale pe care le-ați realizat?

10. Sfaturi și sugestii pentru implicarea familiilor

- Puteți invita părinții să ajute la amenajarea spațiului exterior pentru atelier, astfel încât să fie sigur și accesibil pentru toți copiii. În funcție de loc, acest lucru

poate însemna îndepărtarea obiectelor periculoase, delimitarea zonei sau reorganizarea materialelor înainte de activitate.

- Părinții pot fi invitați să participe activ la jocurile și activitățile în aer liber, implicându-se alături de copii.
- Trimiteți părinților un scurt rezumat al activităților din aer liber și încurajați-i să discute cu copiii despre ce au făcut, prelungind astfel experiența de învățare acasă.
- De asemenea, părinții pot fi invitați să participe la activitățile din clasă, să lucreze împreună cu copiii la compozițiile muzicale sau la lucrările artistice inspirate din natură.

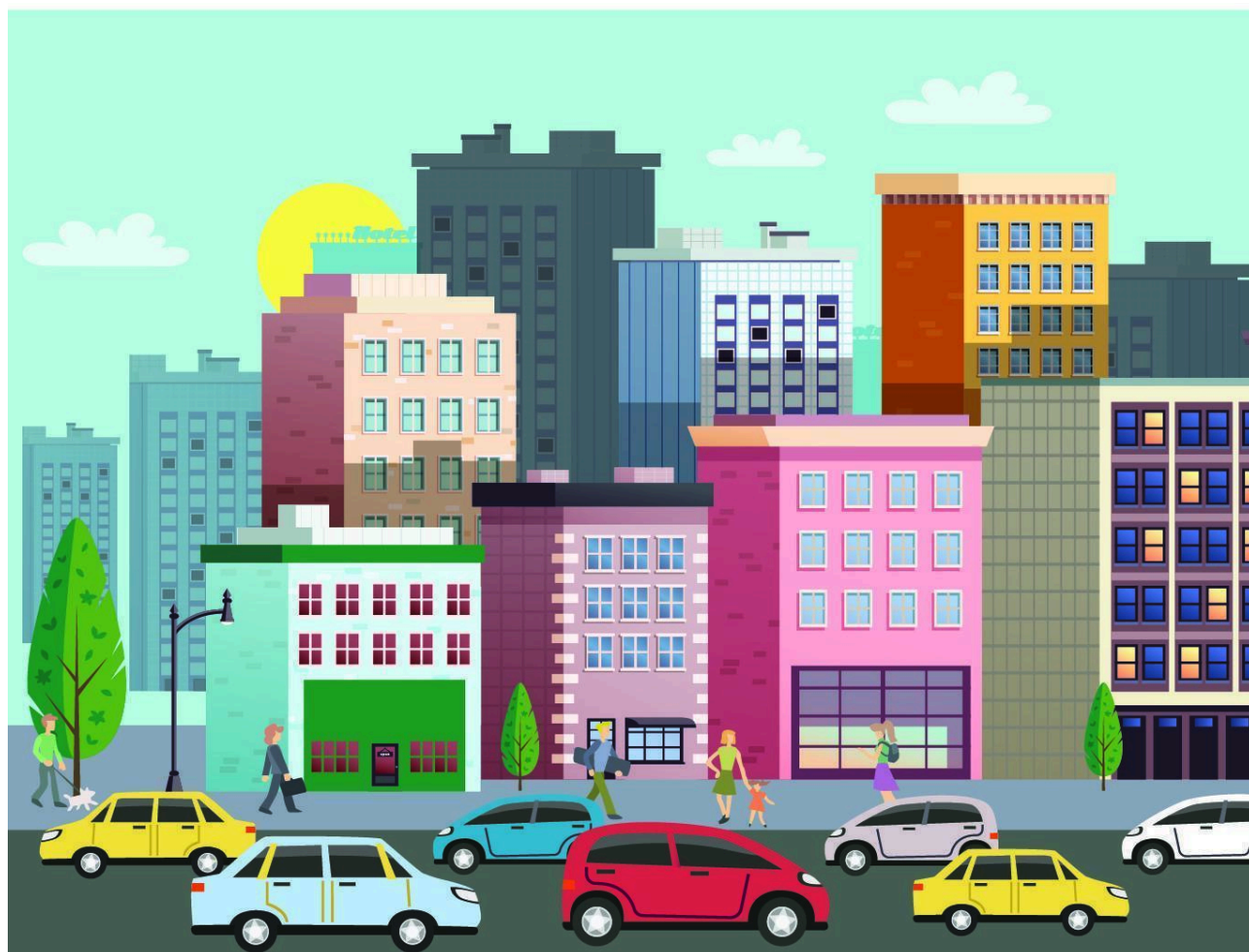

Anexe

Anexa I: Carduri

Peisajul sonor al unui oraş

**Co-Funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.
Project Number: 2023-1-IT02-KA220-SCH-000165552

Peisajul sonor din mijlocul naturii

Anexa II : Carduri ilustrate

Imaginea 1 / Narațiunea 1

A fost odată ca niciodată, într-un oraș mare și agitat, un fotograf pe nume Petre. Lui Petre îi plăcea să facă poze străzilor pline de viață, clădirilor înalte și luminilor colorate de pe stradă. În fiecare zi, se plimba prin oraș, fotografiind oamenii grăbiți să ajungă la serviciu sau la școală, dar și pe cei care se relaxau în cafenele sau în parcuri cu alei pavate...

**Co-Funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.
Project Number: 2023-1-IT02-KA220-SCH-000165552

Imaginea 2 / Narațiunea 2

Dar într-o zi, Petre a simțit ceva ciudat în sufletul său. Deși iubea orașul, a început să-i lipsească ceva special. Îi lipsea liniștea și pacea, aerul curat și frumusețea naturii. Petre și-a amintit de momentele petrecute în copilărie la țară, jucându-se pe câmpuri și explorând pădurile. Atunci și-a dat seama că era timpul pentru o nouă aventură!

Așadar, Petre și-a împachetat aparatul foto și câteva dintre lucrurile lui preferate și a plecat spre țară. După o călătorie lungă, a ajuns într-un sat mic și fermecător, înconjurat de păduri verzi și lacuri albastre sclipitoare. Aerul era curat, iar singurele sunete erau ciripitul păsărilor și foșnetul frunzelor...

Imaginea 3 / Narațiunea 3

Petre a găsit o căsuță drăguță în care să locuiască. Avea o grădină minunată plină de flori și un măr mare, unde păsările adorau să stea și să cânte. Petre era foarte fericit să fie din nou înconjurat de natură.

A doua zi dimineața, el și-a luat aparatul foto și a plecat să exploreze. A hoinărit prin pădure, unde a văzut un iepure mâncând o plantă și veverițe jucându-se prin copaci. A mers pe malul lacului, unde rațele înotau, iar peștii săreau din apă. Oriunde privea, găsea ceva frumos de surprins cu aparatul foto.

Petre și-a petrecut zilele făcând poze peisajelor uimitoare și viețuitoarelor care trăiau acolo...

**Co-Funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.
Project Number: 2023-1-IT02-KA220-SCH-000165552

Imaginea 4 / Narațiunea 4

Într-o zi, lui Petre i-a venit o idee. A decis să creeze un album foto pentru a împărtăși frumusețea naturii oamenilor din marele oraș. A selectat cu grijă cele mai bune fotografii și a realizat o carte intitulată „Cartea Naturii”. A trimis cartea prietenilor și familiei din oraș, sperând să îi inspire să iubească și să protejeze natura.

Albumul lui Petre a avut un succes imens! Oamenii din oraș au fost uimiți de frumusețea impresionantă a naturii. Mulți dintre ei au decis să ia o pauză din viața agitată și să facă o vizită la țară. Au descoperit aceeași bucurie și liniște pe care și Petre le găsisese.

Petre era încântat să vadă atât de mulți oameni bucurându-se de natură. Știa că a luat decizia corectă mutându-se la țară. A continuat să exploreze, să facă poze și să împărtășească frumusețea naturii cu toată lumea.

Și astfel, Petre, fotograf, a trăit fericit pentru totdeauna, înconjurat de minunile naturii și de bucuria de a împărtăși frumusețea ei cu ceilalți.

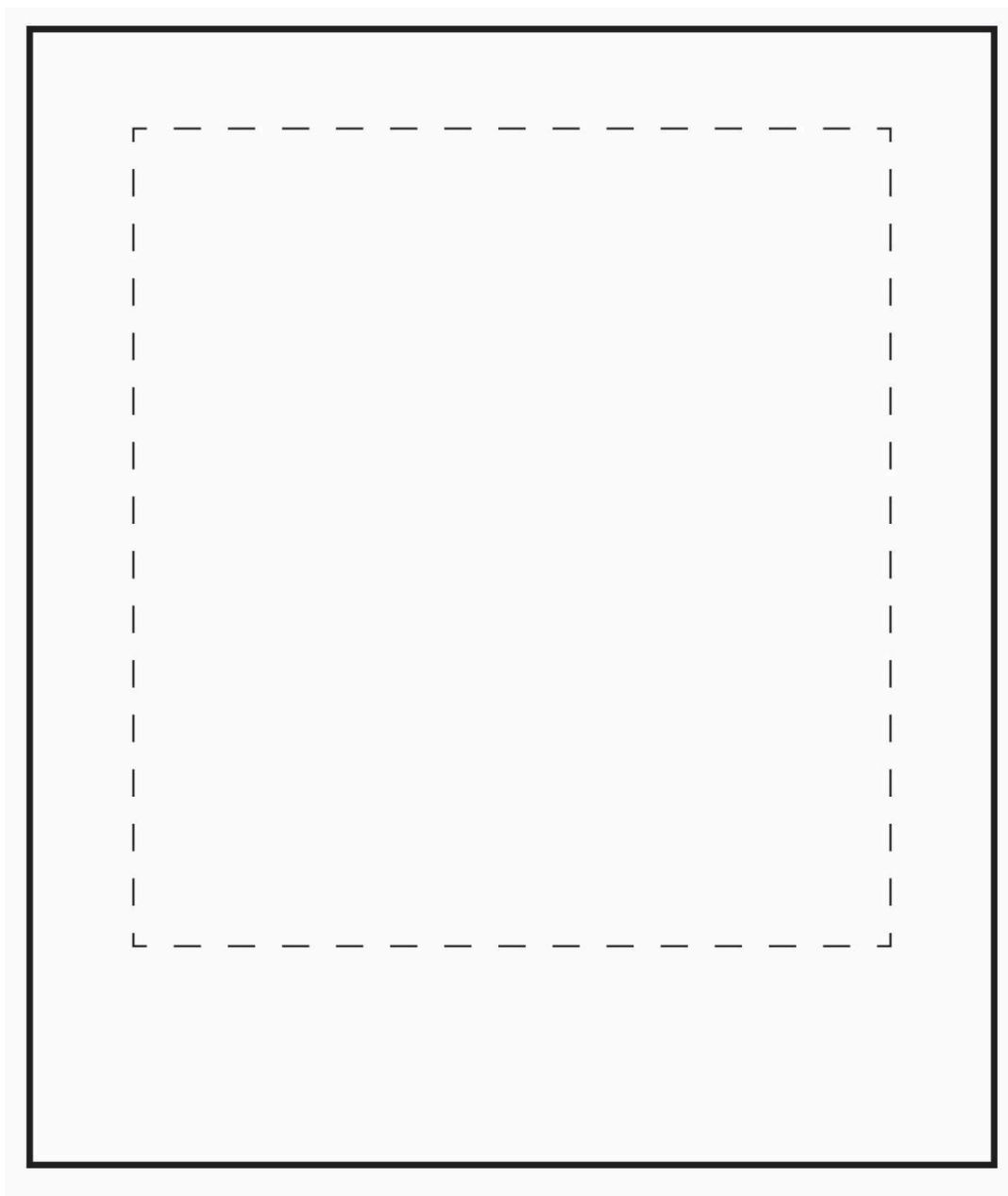
Sfârșit.

Anexa III : Rame de carton

Se imprimă pe carton colorat sau alb și se decupează pe linia punctată.

Anexa IV : Zona de artă - Exemplu

Anexa V : Sugestie de cântec pentru încheierea activităților în aer liber

Growing slow a big strong three

Music Solli Perkiö
lyrics Hannele Huovi,
translation Solli Perkiö

Am G

Growing slow a big strong three, growing slow a tree. It

Am G D

bends and pro-tects you and me, you and me.

Am Am/G

Uu - uu - uu - uu - uu

F G

Aa - aa - aa - aa aa

Sursa imaginilor și ilustrații originale :

Freepik

StockCake

**Co-Funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.
Project Number: 2023-1-IT02-KA220-SCH-000165552

Bucătăria naturii

1. Obiectivele și cadrul atelierului

Scopul principal al atelierului „Bucătăria naturii” este să creeze un spațiu pentru imaginație și creativitate. În cadrul acestui atelier, copiii sunt invitați să construiască și să creeze ceva ce experimentează zilnic acasă: prepararea mâncării (care nu trebuie neapărat să fie comestibilă). Spre deosebire de bucătăria obișnuită de acasă, copiilor li se cere să folosească resursele oferite de natură. De la plante și fructele lor, la apă și căldură, toate elementele necesare pentru a realiza un „fel de mâncare”, comestibil sau nu, provin din mediul natural. Astfel, activitatea nu doar că stimulează implicarea copiilor în interacțiunea cu natura și înțelegerea lucrurilor pe care aceasta le oferă, ci și dezvoltă diverse abilități sociale și emoționale, contribuie la formarea identității individuale și culturale, oferă o experiență senzorială bogată pentru copil.

În ritmul alert al vieții de zi cu zi, timpul de calitate pe care copiii îl petrec alături de familie se reduce adesea la mesele zilnice. Prin urmare, această activitate își propune să recreeze acel moment de împărtășire între membrii familiei și să îl aducă în mediul educațional. Astfel, scopul este atât dezvoltarea relațiilor interpersonale, cât și a relației cu natura și mediul înconjurător.

Atelierul propus este împărțit în trei părți, fiecare fiind esențială pentru achiziția și dezvoltarea diferitelor abilități. Prin activitățile propuse, copiii vor avea ocazia să descopere resursele disponibile în natură, să le combine... și să creeze ceva nou. Prima parte a atelierului se concentrează pe explorarea mediului înconjurător, a doua parte pe „gătit” și construirea identității culturale, iar a treia parte pune accent pe jocul liber, pe dezvoltarea creativității și imaginației copiilor.

Ordinea activităților este doar o sugestie. Astfel, partea a treia poate fi desfășurată prima, pentru a le oferi copiilor timp să se acomodeze și să învețe cum să se comporte în aer liber.

2. Obiectivele atelierului

Atelierul „Bucătăria naturii” își propune să realizeze următoarele obiective:

- Progres în cunoașterea diferitelor cicluri din natură, precum: anotimpurile și modul în care acestea se reflectă în schimbările elementelor pădurii (copaci, flori, fructe, comportamentul animalelor etc.);
- Înțelegerea sezonality resurselor care provin din natură;
- Promovarea activităților în contact direct cu natura;
- Încurajarea adoptării unor atitudini sustenabile și de respect față de mediu;
- Oferirea de oportunități pentru dezvoltarea unor abilități sociale esențiale, precum răbdarea și respectul față de ceilalți, respect care, în acest context, se reflectă și în raport cu ritmurile fenomenelor naturale. Totodată, activitățile stimulează cooperarea, lucrul în echipă și dobândirea de competențe de organizare și rezolvare de probleme;
- Încurajarea dezvoltării identității personale și culturale, prin cunoașterea resurselor disponibile în mediul înconjurător și a practicilor din regiunea lor;
- Stimularea imaginației și creativității copiilor;
- Dezvoltarea motricității fine și grosiere.

3. Resurse și materiale necesare

Pentru această activitate, resursele și materialele necesare sunt: coșuri/pungi reutilizabile pentru colectarea materialelor, un caiet gol (dacă este posibil, realizat de copii, folosind doar materiale naturale), un creion din lemn (dacă este posibil, tot realizat de copii), bandă adezivă, jurnale, fișe de identificare a speciilor și materiale de gătit (în funcție de rețeta urmată).

4. Mărimea grupului

Pentru acest atelier, întreaga clasă poate participa împreună. Totuși, pentru unele activități, grupul va fi împărțit în subgrupuri. Chiar și așa, toți copiii vor avea un rol important și activ în desfășurarea diferitelor activități ale acestui atelier.

5. Durata

Acest atelier, *Bucătăria naturii*, va fi împărțit în trei activități. Fiecare activitate va avea o durată maximă de 2 ore.

Partea I: Colectare (120 minute)

- **(15 minute)** în natură: introducere în activitate
- **(45 minute)** în natură: desfășurarea activității
- **(45 minute)** în natură sau în sala de clasă: desfășurarea activității

- **(15 minute)** în natură sau în sala de clasă: finalizarea activității

Partea II: Să gătim cu resurse naturale (100 minute)

- **(15 minute)** în sala de clasă: scurtă recapitulare a părții I a activității
- **(45 minute)** în sala de clasă sau într-un spațiu exterior amenajat (pădure sau parc)
- **(20 minute)** în sala de clasă sau într-un spațiu exterior amenajat (pădure sau parc)
- **(20 minute)** în sala de clasă: finalizarea activității

Partea III: Dezvoltarea creativității (115 minute)

- **(15 minute)** în sala de clasă: scurtă recapitulare a părții I a activității
- **(20 minute)** în natură: desfășurarea activității
- **(60 minute)** în natură: joc liber
- **(20 minute)** în sala de clasă: finalizarea activității

6. Instrucțiuni pas cu pas pentru implementarea activităților bazate pe o abordare interdisciplinară (de exemplu, discipline STEAM)

Activitățile sugerate pot fi realizate independent sau una după cealaltă și, prin urmare, sunt împărțite în trei părți.

Toate activitățile pot fi repetate pe parcursul anului și se recomandă organizarea atelierului în fiecare sezon.

Partea I: Colecția naturii

Această activitate implică recunoașterea mediului înconjurător și colectarea de materiale naturale. Natura, ca toate organismele vii, are propriul ciclu de viață, iar această activitate se concentrează pe ajutarea copiilor să înțeleagă schimbările care au loc în natură pe parcursul anului. Astfel, copiii nu trebuie doar să se joace în mediul natural și să se bucure de toate resursele disponibile, ci și să le înțeleagă. Această activitate se concentrează pe colectarea și analiza fructelor și frunzelor ce pot fi găsite în natură. Acestea depind nu numai de perioada anului, ci și de locul în care se desfășoară activitatea. Prin urmare, se recomandă ca educatorii să analizeze în prealabil locația, folosind instrumente digitale, pentru a interpreta mediul, dacă este

necesar. Aplicația Pl@ntNet ajută la identificarea diferitelor specii de plante, prin fotografierea diverselor componente ale plantelor: scoarță, fructe, frunze și/sau flori. Această analiză prealabilă este, de asemenea, esențială pentru a verifica accesibilitatea locului în care se desfășoară activitatea pentru toți copiii.

Pentru mai multe informații despre modul de utilizare a instrumentelor digitale și avantajele utilizării acestora, se recomandă educatorilor să consulte Pachetul de lucru 3 - WP3, care poate fi găsit [aici](#).

Educatorii ar trebui să însoțească copiii într-o „vizită senzorială” într-o zonă naturală, unde vor avea ocazia să colecteze elementele naturale necesare pentru a doua parte a acestei activități - Gătitul cu resurse din natură. Prin urmare, educatorii ar trebui să verifice în prealabil care elemente ale fiecărei specii sunt comestibile și care elemente prezintă un potențial risc toxic. În plus, față de elementele necesare pentru a doua parte a activității, grupul ar trebui să colecteze și să fotografieze alte componente (cum ar fi scoarța) pentru a crea un herbariu colectiv care să poată fi consultat ulterior.

Pentru fiecare plantă, educatorii vor nota descrierile copilului cu privire la experiența senzorială (textură, formă, culoare, miros), precum și orice alte caracteristici relevante pentru înregistrare. Aceste observații sunt esențiale pentru a fi împărtășite ulterior cu părinții și familiile.

Materiale necesare: acces la aplicația Pl@ntNet, un coș sau o pungă reutilizabilă pentru colectarea materialelor, ziare, bandă adezivă, hârtie și un pix/creion.

(15 minute) Educatorii prezintă grupului spațiul activității și realizează o scurtă introducere, explicând în ce va consta atelierul. Dacă nu s-a făcut deja în clasă, în această etapă se poate organiza o sesiune de stabilire a regulilor comune. Astfel, copiii au ocazia să exploreze mediul, respectând limitele fizice explicate de educator și acceptate de grup. Este important ca ei să participe la crearea regulilor, pentru a le înțelege mai bine și a le respecta. Aceste limite sunt stabilite doar pentru siguranța grupului, fără a reduce autonomia copiilor și implicarea lor în mediul natural.

(45 minute) Vizita în locația aleasă are loc conform planului. Traseul trebuie să fie stabilit dinainte, preferând zone deschise, cu

vizibilitate bună asupra copiilor, evitând drumurile sau trotuarele, pentru a reduce riscurile. În această etapă, copiii, împreună cu educatorul, observă diferite specii și colectează elemente precum frunze, fructe și flori, acolo unde este posibil. Nu toate elementele vor fi disponibile simultan, putând fi adunate și într-o excursie ulterioară. În cazul scoarței copacilor, este mai potrivită fotografierea. Copiii depozitează elementele colectate individual, în coșulețele sau sacoșele lor reutilizabile. Este esențial să se sublinieze caracterul sustenabil al activității, reamintind grupului să nu ia mai mult decât este strict necesar. Educatorul încurajează copiii să reflecteze asupra culorii, texturii, mirosului și altor caracteristici pe care le consideră semnificative.

(45 minute) În această etapă, copiii ar trebui să fie într-un spațiu în aer liber dotat cu

mese sau, dacă acest lucru nu este posibil, activitatea se poate desfășura în interior, în sala de clasă. Grupul începe crearea cărții intitulată „Pădurea mea”, care va include un herbariu. Pentru fiecare specie, copiii vor nota – cu ajutorul educatorilor – denumirea științifică, denumirea comună, locul și data colectării. În cazul fructelor și scoarței, le vor desena

singuri sau vor adăuga fotografiile realizate anterior (în ambele cazuri, educatorul poate folosi instrumente digitale). Împreună cu aceste informații, educatorul îi ajută să facă o scurtă descriere a experienței senzoriale (de exemplu: culoare: maro, textură: aspră, miros: de toamnă etc.). Scopul principal este să se aplice metodologia VARK, prin care copiii învață folosindu-și simțurile: vizual, auditiv, citire/scriere și kinestezic.

Cum să alcătuim un herbariu: Individual, copiii ar trebui să așeze diferitele elemente într-un ziar pentru a usca frunzele și florile colectate din copaci. Acestea trebuie păstrate într-un loc uscat și presate până când sunt gata de utilizare. Educatorul, împreună cu copiii, va evalua conținutul de umiditate al fiecărui element și, dacă este necesar, va înlocui foaia de ziar. Acesta este un proces de durată, iar timpul necesar

depinde de uscarea completă a materialului. Fiecare ziar trebuie etichetat corespunzător cu numele copilului care a colectat elementele.

Pe lângă această descriere succintă, se recomandă ca educatorii să consulte explicații mai detaliate despre procedura de uscare și conservare a materialelor naturale.

(15 minute) În această fază, se face o scurtă recapitulare a activității și a lucrurilor învățate. Educatorul întreabă copiii despre cum s-au simțit fizic și emoțional. Este important să existe un spațiu în care copiii să se simtă în siguranță și liberi, fără presiunea de a vorbi. Copiii trebuie să fie încurajați să împărtășească experiențele lor doar atunci când se simt confortabil și pregătiți.

Partea II: Să gătim cu ingrediente din natură

Această activitate ar trebui să fie desfășurată ca o continuare a celei precedente, pentru a asigura acumularea cunoștințelor. Totuși, poate fi realizată și separat.

În această sesiune, copiii vor avea ocazia să „gătească” folosind elementele colectate anterior, ceea ce le va permite să înțeleagă originea alimentelor și rolul naturii, atribuindu-i astfel o valoare suplimentară dincolo de recreere. Alegerea rețetei ar trebui să se bazeze pe obiceiurile locale ale zonei în care se desfășoară activitatea, oferind copiilor posibilitatea de a-și dezvolta un sentiment al identității culturale. Pentru mai multe informații despre importanța educației ecologice în dezvoltarea identității individuale și culturale, consultați Pachetul de lucru nr. 2 - WP2, disponibil [aici](#).

De asemenea, trebuie luat în considerare nivelul de dificultate, astfel încât educatorul trebuie să se asigure că rețeta aleasă este adaptată abilităților grupului, fără a compromite experiența și rezultatele finale. Rezultatele pot și trebuie împărtășite cu familiile copiilor.

Materiale necesare: Acestea vor varia în funcție de rețeta aleasă. Cu toate acestea, activitatea trebuie să se desfășoare într-o zonă bine echipată, cu acces la apă și, de preferință, în aer liber.

(15 minute) Educatorii ar trebui să prezinte grupului de copii noul spațiu de activități și să ofere o scurtă introducere și explicație a atelierului. Dacă acest lucru nu a fost făcut anterior în sala de clasă, în această fază ar trebui să aibă loc o sesiune de stabilire a regulilor. Acest lucru le oferă copiilor șansa de a se implica în activitatea propusă, respectând în același timp limitele explicate de educator și acceptate de grup. Este esențial ca copiii să participe la crearea regulilor, pentru a le înțelege și, mai probabil, a

le respecta. Aceste reguli ar trebui să se concentreze exclusiv pe asigurarea siguranței, fără a reduce autonomia și implicarea copiilor.

(45 minute) Copiii vor fi împărțiți în grupuri mici, pentru ca fiecare să poată participa activ la activitate. Educatorul va explica întregului grup pașii rețetei, apoi se va deplasa între subgrupuri pentru a sprijini realizarea sarcinilor. Dacă rețeta presupune măsurare, cântărire, folosirea unor ustensile ascuțite sau utilizarea unui aragaz ori cuptor (jucărie), aceste etape trebuie realizate întotdeauna sub supravegherea educadorului. Situațiile cu risc evident se vor realiza doar cu sprijinul educadorului. De asemenea, educatorii vor pregăti pentru copii un infografic care să illustreze pașii rețetei. Pentru realizarea lui, se pot folosi instrumente digitale, motoare de căutare precum Google și aplicații de creare a imaginilor prin inteligență artificială.

Orice acțiune care nu prezintă riscuri trebuie realizată de către copii, pentru a le stimula autonomia, încrederea în sine și simțul responsabilității.

(15 minute) Cât timp mâncarea este pe aragazul de jucărie, copiii vor adăuga rețeta tipărită (pregătită de educador) în caietul lor „Pădurea mea”. Această rețetă va fi atașată speciei din care au fost folosite elemente în procesul de gătire, completând astfel ierbarul realizat anterior.

(20 minute) În această etapă se discută concluziile și se face o scurtă recapitulare a cunoștințelor dobândite. Este important ca educadorul să îi întrebe pe copii despre experiența lor fizică și emoțională.

Copiii vor face legătura între sezonabilitatea ingredientelor și tradiția asociată rețetei alese, după care vor avea parte de o experiență senzorială a „preparatului”. Observațiile privind preferințele și părerile copiilor despre „mâncare” vor fi adăugate în caietele lor de rețete.

„Mâncarea” pregătită va fi împărtășită cu părinții și familiile.

Partea III: Explorarea creativității

Această parte a atelierului este opțională, însă realizarea ei îi ajută pe copii să asimileze mai bine cunoștințele. Activitatea presupune revenirea în locul unde s-a desfășurat prima parte a atelierului, pentru a observa și a înțelege schimbările din mediul înconjurător. Cum natura se transformă pe parcursul anului, descoperirea diferențelor în funcție de anotimp sau de condițiile meteo devine o experiență de învățare valoroasă.

Dacă educatorii aleg să desfășoare această etapă înainte de primele două părți ale atelierului, copiii au ocazia să exploreze natura și să se familiarizeze cu timpul petrecut în aer liber, pregătindu-se astfel pentru activitățile următoare.

Copiii sunt încurajați să observe care dintre copaci au fructe și să își imagineze posibile rețete pe care le-ar putea crea cu ele. Această activitate se bazează pe joc liber, care s-a dovedit a fi extrem de benefic pentru copii. Ei au astfel ocazia să își dezvolte creativitatea și imaginația, inventând propriile „rețete” (care nu trebuie neapărat să fie comestibile, ci doar distractive).

(15 minute) Educatorii vor prezenta grupului noua locație a activității și vor face o scurtă prezentare a atelierului, explicând ce urmează să se întâmple. Dacă acest lucru nu a fost realizat anterior în clasă, se poate organiza o sesiune de stabilire a regulilor împreună cu copiii. Astfel, aceștia pot explora liber spațiul, respectând totodată limitele stabilite. Aceste limite au rolul de a menține siguranța grupului, fără a restrânge autonomia copiilor sau implicarea lor în activitățile în aer liber.

(20 minute) În această etapă a activității, copiii fac o scurtă plimbare prin locul ales, de preferat același ca în Partea I a atelierului. Ei sunt rugați să observe mediul înconjurător, să îl interpreteze și să adune noi elemente naturale care să completeze caracterizarea speciilor studiate anterior. Este foarte important să se sublinieze

sustenabilitatea activității, amintindu-le copiilor să nu ia mai mult decât este strict necesar.

(60 minute) Spre deosebire de Părțile I și II ale atelierului, această activitate se bazează pe jocul liber. Copiii sunt invitați să exploreze resursele naturale și să își creeze propriile „rețete”. Pe parcursul activității, educatorii ar trebui să fotografieze toate rețetele realizate. Acestea, împreună cu rezultatele jocului liber, pot fi adăugate în cartea finală „Pădurea mea”, care va fi ulterior oferită părinților.

(20 minute) Dacă este nevoie să se adauge noi elemente în ierbar, acestea trebuie păstrate și uscate corespunzător. În această fază finală se realizează o scurtă concluzie a activității și a cunoștințelor dobândite. Este esențial ca educatorul să întrebe copiii despre experiențele lor fizice și emoționale. Rezultatele activității vor fi adăugate în cartea aflată în curs de realizare, iar speciile folosite pentru noile „rețete” ale copiilor vor fi documentate corespunzător.

7. Incluziune: cum să personalizăm activitățile pentru toți copiii, inclusiv pentru cei cu nevoi speciale și pentru diferite grupe de vârstă

Toate activitățile prezentate pot fi realizate de copii cu sau fără dificultăți de mobilitate. Totuși, în funcție de grup și de nevoile specifice ale copiilor, este necesar ca activitatea să fie personalizată și adaptată (de exemplu, punând un accent mai mare pe experiența senzorială).

Alegerea locației pentru activitate, așa cum s-a menționat anterior, poate varia în funcție de nevoile grupului. Pentru copiii cu mobilitate redusă, este esențial să se asigure acces adecvat în spațiile exterioare.

În ceea ce privește activitățile de artă și meșteșuguri sau pregătirea alimentelor, sarcinile atribuite pot fi adaptate în funcție de abilitățile grupului. Educatorii vor încuraja, de asemenea, cooperarea și munca în echipă. Este important ca materialele să fie accesibile la diferite înălțimi, pentru a permite participarea copiilor cu și fără limitări motorii, inclusiv a celor care folosesc scaune cu rotile.

Pentru a asigura o activitate incluzivă pentru toți copiii, cei din medii migrante pot fi invitați să împărtășească unele dintre rețetele și tradițiile lor locale. Educatorii pot chiar să propună o activitate dedicată gătitului bazat pe cultura lor.

8. Posibili factori de risc

Așa cum s-a menționat anterior, planificarea activității este esențială pentru a reduce potențialele riscuri. Educatorii trebuie să aibă întotdeauna la ei o trusă de prim-ajutor pe durata activității.

Pentru a asigura siguranța tuturor copiilor, educatorii trebuie să evalueze următorii factori de risc:

- 1. Condițiile meteorologice:** Este important să se monitorizeze prognoza meteo pentru ziua activității. Astfel, eventualele probleme pot fi anticipate, pot fi alese locații alternative sau, dacă este necesar, activitatea poate fi reprogramată.
- 2. Accesibilitatea:** Este importantă asigurarea accesului pentru toți copiii, inclusiv pentru cei cu mobilitate redusă. Accentul trebuie să fie pus pe abilitățile fiecărui copil. Activitatea (traseu + sarcini practice) trebuie planificată astfel încât toți copiii să poată participa pe deplin. Educatorii trebuie să fie atenți la eventualele schimbări din mediul natural și să anticipeze posibile obstacole.
- 3. Materialele folosite:** Unele materiale utilizate în cadrul activității pot reprezenta riscuri pentru copii. De aceea, este necesar ca educatorul să îi învețe, să îi supravegheze și să îi asiste pe copii în folosirea responsabilă a acestora. După evaluarea riscurilor potențiale, materialele considerate mai mult periculoase decât utile trebuie demonstrate și manipulate doar de către educator.
- 4. Toxicitatea potențială a elementelor naturale:** Deoarece activitatea are loc în aer liber și implică folosirea elementelor naturale, este important ca fiecare resursă să fie verificată din punct de vedere al toxicității. Educatorii trebuie să facă o documentare atentă înainte de desfășurarea atelierului, pentru a se asigura că toate cele trei părți ale activității se desfășoară în siguranță. Aceasta este cu atât mai important în Partea III, unde predomină jocul liber. Chiar dacă gătitul este doar imaginar și copiii nu consumă efectiv resursele, ei pot intra în contact cu materiale toxice sau periculoase în timpul explorării. Este esențial ca educatorii să le comunice clar copiilor care sunt aceste riscuri.
- 5. Suprastimularea:** Unii copii se pot simți copleșiți de mulțimea de stimuli prezenți în timpul activităților, mai ales cei care nu petrec frecvent timp în aer liber. Educatorii trebuie să fie atenți la comportamentul și emoțiile copiilor, oferindu-le un spațiu sigur unde să se poată retrage dacă este nevoie și sprijinindu-i să își dezvolte strategii de autoreglare.

9. Întrebări de reflecție pentru discuția de încheiere/ debriefing

La finalul activităților propuse, precum și între cele trei părți ale atelierului, este recomandat să se organizeze o discuție de reflecție cu copiii. În cadrul acestei discuții, aceștia vor putea povesti despre experiența lor în timpul activității în aer liber, despre emoțiile pe care le-au trăit și despre ceea ce au învățat. Fiecare copil are dreptul să se exprime, respectând în același timp rândul celorlalți. Totuși, niciun copil nu trebuie să fie forțat să vorbească dacă nu se simte confortabil, pentru a se simți în siguranță și respectat.

Următoarele întrebări pot servi drept ghid pentru discuția de reflecție:

1. Ce ți-a plăcut cel mai mult în activitate?
2. Ce lucruri noi ai învățat astăzi?
3. Ți-a plăcut să faci activitatea?
4. Ce ai creat nou?
5. Ai descoperit ceva nou despre tine? Te simți mai bine cu tine însuși/însăși?
6. Ai aflat ceva nou despre locul unde trăiești? Te simți mai legat/ă de el?
7. Te simți mai aproape de natură?

Aceste întrebări îi ajută pe copii să reflecteze asupra experienței lor, stimulând conștientizarea emoțiilor, dezvoltarea personală și o legătură mai profundă atât cu mediul lor cultural, cât și cu natura.

10. Sfaturi și sugestii pentru implicarea familiilor

Pentru ca părinții să capete încredere în activitățile de educație în aer liber, educatorii ar trebui să îi implice în tot procesul.

Aceasta se poate face atât în pregătirea activităților, cât și pe parcursul desfășurării lor și după încheierea acestora.

- **În pregătirea activității:** Părinții pot fi implicați prin consultări despre obiceiurile și tradițiile locale legate de diferite elemente din natură. Cunoașterea mediului familial și a practicilor culturale ale fiecărui copil le permite acestora să se implice mai mult. În același timp, educatorul poate ghida activitatea astfel încât să sprijine dezvoltarea identității culturale a copiilor. Implicarea familiilor contribuie, de asemenea, la crearea unei legături mai puternice cu activitatea și le asigură sprijinul pe parcursul desfășurării acesteia.
- **Pregătirea locației:** Partea a II-a a activității necesită o bucătărie de jucărie și ustensile de gătit. Atelierul poate și ar trebui desfășurat în aer liber. Pentru a

asigura acestea, familiile pot contribui prin construirea unei bucătării de exterior din lemn sau a unei căsuțe-suport pentru copii. Dacă nu este fezabil să se realizeze echipamente funcționale în exterior, se poate construi o bucătărie din lemn pentru Partea a III-a. Aceasta va avea un rol simbolic, fiind folosită în dinamica jocului liber al copiilor și nu trebuie să fie neapărat funcțională.

În timpul desfășurării activității: Pentru a asigura starea de bine a tuturor copiilor, este esențial ca aceștia să fie echipați corespunzător pentru activitățile în aer liber. Educatorii ar trebui să comunice părinților din timp despre activitatea care urmează, pentru a le asigura sprijinul în alegerea hainelor și încălțămintei potrivite și în pregătirea copiilor pentru experiența în aer liber.

- **După activitate:** Pentru a împărtăși cu părinții rezultatele activităților desfășurate, copiii ar trebui să ia acasă cartea lor „Pădurea mea”. Această carte include descrierea activității, ierbarul, rețetele din Părțile I și II, precum și experiențele personale ale fiecărui copil, reunind toate rezultatele atelierului. După Partea a II-a, copiii ar trebui să ofere părinților și „mâncarea” pe care au pregătit-o cu fructele sau frunzele adunate din pădure, consolidând astfel legătura dintre familii și activitate.

Pachetul de lucru 4 al proiectului OUTDOOR4MI reprezintă o componentă esențială în misiunea generală de îmbunătățire a educației timpurii, prin promovarea educației în aer liber și stimularea incluziunii, în special pentru copiii cu dificultăți de mobilitate. Dezvoltarea și diseminarea *Trusei de instrumente OUTDOOR4MI pentru educatori* marchează un pas important în atingerea obiectivelor generale și specifice ale proiectului. Prin oferirea unui instrument structurat și practic, trusa le oferă educatorilor resurse pentru a integra activități în aer liber care sunt atât captivante, cât și incluzive, susținând dezvoltarea copiilor într-un mod holistic. Aceste activități nu doar că stimulează creativitatea, colaborarea și conștientizarea mediului în rândul copiilor, dar se aliniază și cu obiectivele mai largi ale *Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030 (SDGs)*, pentru a se asigura că niciun copil nu este lăsat în urmă.

Implementarea cu succes a Pachetului de lucru 4 evidențiază, de asemenea, importanța implicării familiilor și a părților interesate în procesul educațional. Prin implicarea membrilor familiei în organizarea atelierelor de educație în aer liber și în realizarea de documentare video promoționale, acest pachet de lucru contribuie la creșterea conștientizării asupra valorii educației în aer liber și a rolului acesteia în dezvoltarea fizică, emoțională și cognitivă a copiilor. Această implicare ajută la crearea unui ecosistem de sprijin pentru copii, în care atât profesioniștii din educație, cât și familiile recunosc și susțin aspectele incluzive și de mediu ale educației. În plus, prin diseminarea rezultatelor proiectului în cadrul evenimentelor naționale de multiplicare și a materialelor video, Pachetul de lucru 4 asigură accesibilitatea rezultatelor pentru un public larg, promovând adoptarea pe scară largă a metodologiilor și materialelor sale în întreaga Uniune Europeană.

Rezultatele tangibile și intangibile ale Pachetului de lucru 4, inclusiv *Trusa de instrumente OUTDOOR4MI* și conștientizarea creată prin ateliere și activități promoționale, vor avea un impact de durată asupra educatorilor, copiilor și familiilor. Accesibilitatea trusei în mai multe limbi – engleză, italiană, spaniolă, greacă, portugheză, română și maghiară – garantează utilizarea eficientă în contexte educaționale diverse. Prin integrarea strategiilor de educație în aer liber în practicile zilnice de predare, educatorii pot oferi copiilor experiențe îmbogățitoare, care stimulează învățarea prin contact direct cu natura. În plus, accentul pus pe incluziune asigură că și copiii cu dificultăți de mobilitate beneficiază de aceleași oportunități de

dezvoltare ca și colegii lor, reducând inegalitățile și promovând un mediu educațional mai incluziv.

În concluzie, Pachetul de lucru 4 contribuie deopotrivă la atingerea cu succes a obiectivelor proiectului OUTDOOR4MI și la promovarea obiectivelor mai largi ale educației timpurii de calitate și incluzive, în cadrul programului Erasmus+. Acest pachet de lucru a pus bazele unei abordări mai incluzive și mai responsabile față de mediu în educație, oferind educatorilor instrumentele necesare pentru a sprijini dezvoltarea viitoarelor generații, promovând atât dezvoltarea personală, cât și responsabilitatea socială. Pe măsură ce proiectul avansează către etapele finale, diseminarea continuă a rezultatelor Pachetului de lucru 4 - WP4 prin ateliere, evenimente și platforme digitale va asigura un impact de durată și relevant, generând schimbări sustenabile în educația timpurie la nivel european.

